

Digitales Brandenburg

hosted by **Universitätsbibliothek Potsdam**

Diḡan le-Rabi Avraham ben 'Ezra

Ibn-'Ezra, Avraham Ben-Me'ir

ריאמ נב מהרבא, ארזע נבא

Frankfurt am Main, 1886 = 646

Dritter Theil.

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-9226

Dritter Theil.

Prosa, in mehrere Capitel zerfallend:
Capitel 1.

Was er über מלכנו יי' gedichtet. Eine Abtheilung davon wird כמוכה מי genannt; sie gehört zur Gattung der metrischen gereimten Stücke.

Hierher gehören:

גם הם כתובות בנתיבות
 לישני האותות האלה
 במוצק מצוק הגלגל מתגולגל
 את כל הגדולות והנוראות האלה
 כי להטיב לנו העמידנו
 ולא הראנו את כל אלה
 ואחר שמים וארץ קרא
 מי ילד לי את אלה
 יצר וכוכבים על צורות
 ויהיו כל אלה
 ובארץ חיות ובהמות הולידם
 לא בחר יי' באלה
 הכל עשה יפה בעתו
 במלאות הימים האלה
 עוד ויביאה אל האדם בנאונו
 אחר הדברים האלה
 אכילת עץ הדעת קשה
 ותדבר אליו כדברים האלה
 תאכלו מן העץ ולא תגועו
 מי לא ידע בכל אלה
 ויען לאמר מה מעלי
 ותקראנה אותי כאלה
 לזאת תשוקתך אל אישך
 ותרגו לי בכל אלה³
 פרש רשתו ולכד נפשו
 כל הקללות האלה

אלגו אלת־אלת.

פי אלנתר וינקסם לפצול
אלפצל אלאול מנה.

פי מא קאלה עלי יי' מלכנו ויערף
אלקול אלו אחד מנה במי כמוכה והו מן
קסם אלמסנוע אלמקפא.
מן דאלך קולה.

224.

אותות אל במעשיו נצבות
 על כן האמינו הלבבות
 בכלי כלי הכל חולל
 בכך ילאה הפה למלל
 5 רוחו הטוב למדנו
 ולולי זה לא ילדנו
 האור בראשית כל ברא
 ומלאה תנובה ואמרה
 מושלים שנים על משמרות
 10 כי אמר יהי מאורות
 בים חיות ועוף יסדם
 להכיר מעשיו לבני אדם
 ראה אל בעומק מחשבתו
 בששה ויכל מכל מלאכתו
 15 בנה מצלע אדם כרצונו
 וישם שניהם בן עדנו
 יסדם אל במצוה חדשה
 וישאל הנחש את האשה
 מלל ערום אלי שמעו
 20 רק טוב ורע תדעו
 אדם למה הטאת לי
 אשר נתתה נתנה לי
 יעצת רע קוה? לנפשך
 יען כוננתך אני להקדישך
 25 רע משיא האשה בכחשו
 על כן יחולו על ראשו

ואיבת זרע איש השכילו
על השלש האלה⁴
ואכר ורועה יצאו במתכנתו
ותלד את אלה
ויאמר חי הכל רואה
ומה המכות האלה
לנוד ולנוע בארץ מושבו
כל האלות האלה
לזאת עת רעתם נגעה
ומן תחות שמיא אלה
והושב להם כפי תגמוליהם
המים המאזרים האלה
לחיות זרע לכל היקומים
ושלשת האנשים האלה
לבנות מגדל להרים ראשם
להוריש את הגוים האלה
ובבתרים יסד עמו שבועתו
כי אתנו אנחנו אלה
והשיב מדרך פשעם אוילים
ואל תטמאו בכל אלה
רחצו הנשמות במימי תושיות
כי תועבת יי כל עשה אלה
ולחופש תצאו מן העבודה
לעדה מי חכם ויבן אלה
ונפדה באיל זמנו קונו
כל הברכות האלה
ואיש תם ברה משפוך דם
עם יי אלה
ואל מצרים ירדו אמונים
מי חכם וישמר אלה
וערלים עול עליהם עמסו
שתים עשרה האבנים האלה
וכל האבות בפרך נעבדים
מדוע קראוני אלה
כי היה כחלל בי
מצאוני הרעות האלה
ואברו כולם או נעלמו
את כל המפתים האלה
באו לתנין בשם יי
ומי האנשים האלה

על נחונו לכתו ועפר מאכלו
וקללה נמרצת יוסיפו לו
זעום גורש ממקום תפארתו
כי ידע את הוה אשתו 30
רועה הכהו אח נאה
אל המכה אחיך אי
הורג בודון שרי העציבו
לרעתו ולכחשו קמו בו
35 ברואים הרבו בארץ רעה
ואל אמר יאברו מארעא
מימיהם השחיתו ברוע מעלליהם
ומכול מחם וכאו בהם
דברי התכה פלאים עצומים
בהם תם שם איש תמים 40
יעצו נקבצים בעצת נפשם
וירד עליון להפיצם משם
ננה האב כשמש בצאתו
ולא אתו לברו בריתו
45 תמים קרא בשם אל אלים
אל תפנו אל האלילים
אם רצונכם לנצה לחיות
ועובו משכיות והבלי נויות
לדרך רב קחו צידה
50 והנה נשמתכם בכם
יהידו העלה לעולה ברצונו
ויבואו עליו ועל בנו
סבות היו עליון יסדם
ושנים עשר בנים הולידם
55 אל מעשיו תמיד נתכנים
על דבר בן זקונים
נאסף יוסף ובניו נחמסו
ובטיט וחומר הוצות נרמסו
השלכו ביאר כל הילודים
60 וישמע קול זרע היהודים
האל דבר על לבי
על כי אין אלוה בקרבי
קרואים ברשת זר נתפשו
ומשה ואהרן עשו
65 רועה ואחיו עם זקני
ויאמר פרעה מי יי

היוכלו לצאת דרור מעבודתי
 וזולתי לא אדונים לאלה
 הוסיף להכותם וענה תענה
 זנבות האורים העשנים האלה
 ומפני בוראכם לא תיראו
 מי ברא אלה
 אני עשיתיני ולי יאור מים
 עד אן תמלל אלה
 ויהי לתנין בכח עושהו
 ואת מי אין כמו אלה
 ובצפרדעים וכנים וערב יסרו
 ואם לא יגאל באלה
 ודרך האמת ציר הודיעו
 פן יוסיף להכתו על אלה
 ובכורי ישורון נמלטו באהלם
 מי ראה כאלה
 ופתיות השכו נפשות פתאות
 ויקח לו את כל אלה
 וישאו בני ישראל את עיניהם
 ויחגו אלה נכח אלה
 וישבע להם ציר באמתו
 אם כמות כל האדם ימותו אלה
 נפשך תדלוף כדלף טורד
 וירדו כל עבדיך אלה
 ויאמרו מצרים כבואם אחרינו
 מיד האלהים האדירים האלה
 עת גורים בים סוף נגורו
 בין הגורים האלה
 ושכו לאיתנם גליו ודכים
 האנשים הרשעים האלה
 נוגנים ושרים בשירים רצויים
 הגדיל יי לעשות אם אלה.

³) Ez. 16, 43. ⁴) Deut. 19, 9.
⁵) Am Rande steht: פ' פרעה

225.

אין קצה לתבונתך
 הלא מצער היא
 היה מלך קדמון
 עץ חיים היא
 ומאתו ועדיו יקרו

והלא כלכלתי אבותם מביתי
 אני קניתים בחלמי
 בחמה אמרן יועציו הנה
 אל תירא ולבבך אל ירך משני
 הוכיחם הנביא למה תחטאו
 שאו עיניכם וראו
 אמר מכחש מלאכת שמים
 רב לך ערל שפתים
 75 לוי אזי השליך מטהו
 ויאמרו החרטמים נעשה כמוהו
 אל הפך לדם יאורו
 עד שלחו בנו בכירו
 שב תנין⁶ להודות רשעו
 אל יוסף התל פרעה
 80 תמו בכורי און בנבולם
 מי שמע כזאת לעולם
 לחופש יצאו לילה צבאות
 ויבחר מלכם רכב שש מאות
 85 הקריבו הודונים את מהניהם
 וחנה מצרים נסע אחריהם
 חרדו מצר פרש רשתו
 נשבע השם כזרוע תפארתי
 זר על אדוניו מורד
 90 וחי אל שאול תרד
 קדוש הוביש הים להעבירנו
 אוי נא לנו מי יצילנו
 אמונים בלילה חיל אורו
 וביבשה אנשים ונשים עברו
 95 מטהו נטה ציר על הים
 וצללו כעופרת בלב ים
 נשאו קול יחד פדויים
 אז יאמרו בננים
¹ בבלי? ² הוה?

אחר רבה אמונתך
 לשוני לספר תמונתך
 בשרם בנות ארמון
 משחקת לפניו אמן
 רוחו עושה דברו
 5

ויהי בעת ההיא
 והאיר והשריץ בחמישי
 הגה זאת הקרנוה כן היא
 ושחקים כשרו לפניו
 כי טובת מראה היא
 לקח רעית שעשועו
 אך הגה אשתך היא
 ומפרי עדניו האכלתיך
 ביני ובינך מה היא
 כי טוב העיץ למאכל
 ותלך ותזן גם היא
 ואל חטאתם דקשה
 צרעת ממארת היא
 להשיבך על עפרך
 ארץ אוכלת יושביה היא
 המורד בצור ילדו
 וילך בכח האכילה ההיא
 בשרם רדתו לשחת
 ראשית חטאת היא
 הקריבו שניהם אשכר
 מנחת קנאות היא
 השחיתו דרכם מהר
 ארץ לא מטהרה היא
 ויצא בשלום ותשורה
 כי מעלת גרה היא
 ונבלה שפתם עריצים
 יושבי העיר ההיא
 הוגה בפרי המדתו
 כי רבה היא
 לנעקד ונינו התפקדו
 כי מיני היא
 לאמה חשבה פרעה
 כי בת מלך היא
 הודע לתנין ענינו
 כי עת רעה היא
 וביד רמה עלו
 הלא חנקת חנק הארץ ההיא
 האמינו באל ושוררו
 ושרו כי מיד האלהים היא.

¹) Num. 25, 18,

יהי אור במאמרו
 הרקיע והוביש והדשיא
 וחיות יצר בששי
 מלא הכל קנינו
 10 והארץ ישרה בעיניו
 ברא אדם ומצלעו
 נעור משנתו והודיעו
 ראה בנן הושבתך
 ותאוח אחת מנעתך
 15 בערמה הנחש נכלו
 פתה האיש ויוכל
 יזמה להאכיל אישה
 ענה פתתני האשה
 מרית מצות צורך
 20 ארורה הארמה בעבורך
 אז ירד מכבודו
 מגן עדנו טרדו
 יען חטא באחת
 שב בשובה ונחת
 25 רועה צאן ואכר
 רב נעבר וצעיר נזכר
 בוגדים מאנו להוחר
 נמחו במבול לטהר
 נח נמלט מעברה
 30 הקריב בחמה טהורה
 עשו מגדל פריצים
 ומשם היו נפוצים
 זרח אב ויראתו
 נודע לכל צדקתו
 35 רב וצעיר נולדו
 ובשבעים מצרימה ירדו
 העבדה אגודת זרעו
 ולא ידע ברשעו
 חיל גבר עניו
 40 הוכה בעשר וקצינו
 זרזי גשן נקהלו
 ויושבי נוף נבהלו
 קדושים ביבשה עברו
 צללו צורריהם

226.

ומעשה ידיך צדיך	אין אלוה מכלעדיך
וצדקתך כגלי הים	ולאין חקר חסדיך
בחכמה נועצת לבדה	בטרם עגולה וחלדה
ורחבה מני ים	ארוכה מארץ מדה
נלאו לחקרם הנשמות	5 רבות עשית ועצומות
כמים יכסו על ים	אלו מלאו חכמות
והארץ ירך עשתה	השמים ימינך נטתה
כדומה בתוך הים	ותהו ובהו היתה
ובדברך יום נקרא	מאורך אור נברא
ואת עקבו מימי	10 ראשו ממזרח ירא
פלאך הכדלת ותרגיע	בינות המים להודיע
וחצים אל הים	חצים ממעל לרקיע
בגבורה מכל נפלאה	רמת ודברך גאה
ויסך בדלתים ים	יבשת הארץ הראה
לתת מחית נכראים	15 ביבשה צמחו דשאים
הקורא למי הים	להשקותם יעלה נשיאים
שמש וירח ונרודים	ישתהוו לא כעבדים
ונסב לפאתים	בגלגל עולה מקדים
וחקותיו לכל חרצו	מחשבות אל מה אמצו
צפור השמים ודני הים	20 וממים בהמשי ירצו
בהמות בעפר יסודם	ארמות ישו בהולידם
ונרד מים עד ים	ויאמר נעשה אדם
המאכילה עיץ בערמה	יצר מצלעיו עלמה
המחרבת ים	השמה הנושבת נשמה
בעיץ וקול שמעו	25 רמס נחש ונגעו
ממזרח ומים	דוק וחונג התרועעו
הלא כל מאתי נוצרו	עתה הנחבאים אמרו
מנגד עיני בקרקע הים	אראם ואם יסתרו
חננו חננו שוכן מעונה	זדונם הודו באחרונה
ותשליך במצולות ים	30 והעבר הטאת ראשונה
ובנן השכין חילו	דומם לארץ חללו
הבט נא דרך ים	מקדם ויאמר לו
בקש במה יפדה	הורג אח בשדה
כי גדול כים	ויאמר עוני אודה
דרכם השחיתו ונואלו	35 ברבות האדם נסכלו
והרשעים כים	השקט לא יוכלו
כי מימי זבול נגעו	מבול שטפם ונועו
ויהי סער גדול בים	ומעינות תהום נבקעו
נמלטו בספינה בחכמה	דורכי דרך תמימה

ונשתו מים מהים	ולשנה יבשה האדמה	40
ובבנות מגדל לרבעם	ילדו בנים כחפצם	
ונעו מים ער הים	משם אלהים הפיצם	
יצא על פי מחוללו	ננה אב ובשכלו	
בית אל מים	מארצו ויש אהלו	
ונמלט והיו אומרים	תפשוהו לאור זרים	45
כברו יי באיי הים	על כן באורים	
בשלוה יד בבנו	רעשו שמי מעונו	
קולם כים	ומצוקי ארץ למענו	
מאת בנך יחודך	וישמע הרף ידך	
ושמתי את זרעך כחול הים	עקב זאת ארבה הודך	50
שלח נזיר ² למחיה	מרום רב עליליה	
מספר בני ישראל כחול הים	בשבעים ירדו והיה	
ולפרותם שלח עברו	העבדים תנין במרדו	
ודרך על במתי ים	נוטה שמים לברו	
ובעשר מכות נבחנו	חנסים ³ לשמוע מאנו	55
בין מגדול ובין הים	וידידים נסעו ויחנו	
והנה סביבותיו עונניו	בן ⁴ נשא עינו	
ומטהו על הים	ביבשה העבירו עניו	
	דרך אחריהם פרעה	
והרג את התנין אשר בים	חשף אל זרועו	60
וישר שירה נאה	וישראל נפלאים ראה	
סוס ורכבו רמה בים.	אשירה ליי כי נאה נאה	

¹) Jos. 8, 13. ²) Deut. 33, 16. ³) Jer. 30, 4.
⁴) Exod. 4, 23.

227.

אמונת אלהי אודיעה	ותודות קרם אביעה	
נבורת בראשית אשמיעה	הקבצו ושמעו בני יעקב	
בטרם היות אורה	ושמים וארץ ברא	
אמון אצלו תורה	ויעמידה ליעקב	
רבה בארצו דשאו	להחיות מבראו	5
עליהם יברכוהו יראיו	והקרישו את קדוש יעקב	
הבין במרומים צבאם	להאיר לאדם בראם	
והם יעבדום בחטאם	לא כאלה חלק יעקב	
מיני היות הולידם	בים וביבשה יסדם	
ויאמר נעשה אדם	להקים את שבטי יעקב	10
בששה היו צבאות	מעלה ומטה נבראות	
שבת ליי לאות	בינו ובין יעקב	
נתנה לאדם מצלעו	עור בנן שעשועו	
הוא המוכן לזרעו	הנקראים בשם יעקב	

האשה בדבר קשה	15 ערום השיא השא
מורשה קהלת יעקב	ככתוב בתורת משה
ואלה הדברים פרשו	ועומים מעדן גורשו
כה אמר יי"א אל בית יעקב	מופת עליהם התחדשו
זרע אכר נזר	רועה מעשהו זר (?)
כי כל אח עקוב יעקב	20 ויארוב לו כאכזר
ומבול נמחה יצ . . .	העוד היקום . . .
מי יקום יעקב	לולי ת[מים ב]דורו
ומשם היו נפזרים	מגדל בנו מורים
אברהם יצחק ויעקב	אחר ונולדו הורים
הגדול ¹ איש התולים	25 נעקד גטע שתילים
מה טובו אהליך יעקב	והקטן יושב אהלים
לצעיר לקח ברכתו	מכר הרב בכורתו
הכי קרא שמו יעקב	ויאמר כהשמיעו צעקתו
עליהם בנינים יוסרו	דברי סבות התעתדו
אלה תולדות יעקב	30 ושנים עשר יולדו
וימלך כאחד השועים	נמכר ילד שעשועים
יוצאי ירך יעקב	וירדו מצרימה שבועים
ובכל מצרים הבו לחיה	תמימה שועה בעניה
ולא יבין אלהי יעקב	ויאמרו לא יראה יה
ובכל מתנים מועקה	35 תוקף צרה וצוקה
מי נתן למשסה יעקב	וברית אבות צעקה
בזקנתו כשמש זרה	טוב ² מארצו ברה
דרך כוכב מיעקב	ממטה לוי פרה
וכמעט תמו נכרתו	יהירים במכות נצמתו
ותחי רוח יעקב	40 ראשית אונים הומתו
ביד רמה חמושים	לילה יצאו הפשים
רדפו אחרי בני יעקב	ומרכבות עם פרשים
והנה האויב ראם	הדורים בים בבואם
ואהרנה את יעקב	אריק חרבי נאם
וסוררים בים ניערם	45 ואל ביבשה העבירם
גאל יי"א עברו יעקב.	אז ישיר משה בקול רם

1) Am Rande: עשו פי. 2) Exod. 2, 2.

228.

ואין ערוך אליך	אל מי נמשילך
נזכירה דודוך מיין	שמחת לבבות בפעליך
להרקיע דוק בלי פריץ	בקעת אור ותריץ
הוציא לחם ויין	ואחר יבשת הארץ
ועוף וחיה במכונך	5 רבית מאורים במעונך

שכרו ולא מיין	והמכחשים עוו קניניך
ותשכנם גן חמדתך	הכינות ארם בדמותך
בית משתה היין	הוא היכל נעימותיך
להשיא האשה סבב	משם הוציאם שובב
ושמורת ולא מיין	10 כי היתה רכת לבב
ונת נמלט מורם	בוגדים היו להרם
וישת מן היין	ההל ויטע כרם
מגדל ועיר פסגו	[רעי]ם ברעה התמוגגו
והמו כמו יין	נשקפת עליהם ונפלגו
נסיתו בבנו יהודו	15 בורועי אב והודו
כי טובים דודיך מיין	ואהבך בכל מאדו
ובזקונו ברך תמים	ילד נעקד תאומים
ויבא לו יין	הבין לפגיו מטעמים
וביאר השליכו בני	מצרימה ידרו המוני
כגבור מתרונן מיין	20 וייקץ בישן יי
משמוע נאקת בנדך	אלהים לא כבדו אונך
אוכלים ושותים יין	וצורריך על פנדך
התחזק נאמן בשמי	ידעת בצרות עמי
וקח את כוס היין	לך אל איש הרמי
אודיעם עוו קנאתי	25 רעל מלאה בהמתי
והשקית אותם יין	ואם לא ישלחו עדתי
בטרם ישכרוך חרוני	בוגד שלה בני
נביעים מלאים יין	כי הנח ביד יי
ויאמן בדבר חכמו	נועין הנין בעמיו
ויאמרו לא נשתה יין	35 הקשו לבו הרטמיו
אמור כמה כוחך	עניו מי שלחך
אל למלכים שתה יין	העות לפני מצחך
בראותו אותות רועה	זע תנין בכחו צועה
וכגבר עברו יין	ויהי כשה תועה
כי בכוריהם נכחדים	40 רבה יללת לודים
תוף וחליל ויין	וברנה יצאו ידירים
אחר נבקעו המים	השלכת בים מצרים
ושמה לכם כמו יין.	והיה כגבור אפרים

² Zach. 10, 7.

מי כמוך אל בפלאו אשורנו	בלבי זכור אוכרנו	כמו פי	אתחנן לו
מי כמוך בורא הכל לשמו	וחנם ייטיב עמו	והוא עשה מי ישלם לו	לו
מי כמוך רם על כל מהלל מעבדו כי לא מצאה ידו	די	השיב לו	לו
מי כמוך היועין ואין מניא	אחד ואין שני	גם בן ואח	אין לו
5 מי כמוך מלך לבדו בראני	ועל כנף הסדו נשאני	על כן	אוחיל לו
מי כמוך הנחלת עמך תעודה	ותבחר שבט יהודה	תאות לבו	נתת לו

	הבין בנראה ונעלם	אמון לבו שלם
לו	וירא ראשית	בקש סוד העולם
	והוא יושב מקצה	במה לדעתו יתרצה
לו	והיא לא נתנה	10 והחכמה מאין תמצא
	ונשגב מלבו ועינו	רב פלא קונו
לו	כי לא יכול	והוא יודה בלשונו
	ואיך העולם בראו	הבין מתורתו פלאו
לו	מי יגיד	ואם לא על פי נביאו
	וכל קדושיו בידו	15 מלא שחק הודו
לו	שרפים עומדים ממעל לו	סובבים כס כבודו
	ובמטה חיות כנגדם	במעלה החיות העמידם
לו	בכור שורו הדר	אריה ונשר ואדם
	והגיד לאדם מה שיהו	ראו משרתיו כוחו
לו	ושאר רוח	20 שמים שפרה ברוחו
	וארץ עמדה מהרה	בראשית וכול קרא
לו	עבים סתר	ואור עליו ברא
	ויבש ארצות והולידם	יצק מים במוסדם
לו	ארוחת תמיד נתנה	ועשב לעבודת האדם
	הקים והעמיד המון רב	25 מאור לעין יערב
לו	כורע ומשתחוה	וכולם ממזרח ומערב
	בריאות ממים ואדמות	אמר לברוא בחכמות
לו	כי בול הרים ישאו	חיות למינים ובהמות
	ויברא אדם בצלמו	יום בתושיית עמו
לו	המושל בכל אשר	30 ארון לביתו שמו
	וישכן גן מחמדיו	ראה מעשה ידיו
לו	יתן לו אשה וילדה לו	ולהרבות צאצאי ילדיו
	ומעיץ הדעת מנעו	בנה עזר מצלע
לו	עובר מתעבר על ריב לא לו	ויבא הנחש ברשע
	נטרד וממות נפרע	35 עונו הודה והתודע
לו	ויבא אליה ותהר	ואם כל חי ידע
	נמאם קם ויהרגהו	וך במנחתו ומעשהו
לו	פעם אחת ולא אשנה לו	כי אמר אכהו
	ובחובו טמן זדונו	רשעו קחש מקונו
לו	וארץ מתקוממה	40 יגלו שמים עונו
	ויאמר הסכלתי עשו	הודה אחרי כן לעושו
לו	ושב ורפא	גדול עוני מנשוא
	עמו סליחות נמצאות	בורא למענהו בריאות
לו	קרנים מידו	וישם לקין אות
	הלך בדרכים ישרות	45 חנוך שביעי לדורות
לו	לא ידענו מה היה	ולאחר שנים ספורות

והשחיתו דרכי צורם	תעו יהודים ביצרים
כי פעל אדם ישלם לו	ויאמר להאביר יצרים
ומתחת תהום רבה	נפתחה ממעל ארובה
הוא ואשתו וכל אשר לו	50 ויבא נח אל התבה
ונמחה היקום ושמותיו	תהום קרא לעליותיו
לו פליטה לא היתה	ולולי תמים בדורותיו
כי יבשה הארמה	יונה בארה תעלומה
לו הגשם הלף הלך	ואחר שנה תמימה
לעשות במגדל גדולות	55 השחיתו בני איש עלילות
וצורם לבלות שאול מזובל לו	המה בקשו לעלות
שבר מצבות צלמים	ואב מנעוריו תמים
לו קדוש יאמר	והוא בין העמים
בהתגוררו בין הכנענים	דגלו הוקם לאמונים
לו פרא בודדי	60 והוליד בן שבע ושמונים
ויחידו ביום המעשה	היה בעשר מנוסה
ויאמר אברהם אלהים יראה לו	שאל איה השה
ומרדת שחת הושיעו	באיל נאחו פרעו
ויתן לו את כל אשר לו	ובו יקרא זרעו
הצעיר איש תמים	65 נולדו לנעקד תאומים
לז ומתלעות לביא	והרב איש דמים
אמר לבזוי עמים ²	כאשר רבו הימים
לז וחך אוכל יטעם	קום עשה לי מטעמים
חלק והיו עריו	בעורות הלביש ידיו
לז ויגש וישק	70 וירח אביו בנדיו
והביא לחם מגואל	ואחר בא הגואל
לז קללה תחשב	והברכה אשר שאל
ויעקב ברח מגנדו	דמה ³ שוטם במרדו
לז ומקלו יגיד	וירדן עבר לברו
וכבנותיו עבד עמו	75 רץ לאחי אמו
ויהי ברכתו בכל אשר יש לו	והוא מתהלך בתומו
בצאן ושפחות ועבדים	ברכו כאחר הנגידים
לז אלה בני יעקב אשר ילד לו	ושנים עשר ילדים
ולבן השיג אותו	נסע יעקב וביתו
לז בדרך לשטן	80 ומלאך עמד לקראתו
וגל לעד השימו	[ס] וד אבן הקימו
לז לא אוסיף עוד עבור לו	וזה וזה נאמו
מלאכי אלהים מגמתו	[יש] ר בהלכו לאדמתו
לז ויירא יעקב מאד ויצר לו	ויצא עמו לקראתו
אחר להרגו נכל	85 מלטו מאיש סכל
לז בכה ויתחנן	וישר מלאך ויוכל

ולבכור רחל הרבה	היתה מי"י סבה
לו כי בן זקנים הוא	מלבוש באהבה רבה
והאל שלחו למחיה	נמכר בארץ נכריה
ויבאו אחי יוסף וישתחוו לו	90 ורעב בארץ היה
ואחר אסר מהם	גמולם השיב להם
לו ויסע ישראל וכל אשר לו	ואחר שלחם לאביהם
ויהפך לב קמיו	יוסף נאסף אל עמיו
לו הבה נתחכמה	ויאמר פרעה לחכמיו
ועליו כבדה ידו	95 דמה אויב להשמידו
לו ופועלו לא יתן	עד בפרך העבירו
ואבות בעבדות נמשכו	בנים ביאר השלכו
לו אשרי כל הוכי	ולישועת אל חבו
ואיש אל רעהו אומרים	נאקו זרע ישרים
לו ואל תתנו דמי	100 קחו עמכם דברים
וחסד אבות נזכר	כמעט ישורון נעכר
לו גאולה תהיה	ונינם אחרי נמכר
והראם תורות אלהיהם	בא עניו להם
לו זה י"י קוינו	ויאמרו במועל ידיהם
ש'לחנו אשר כל יצר	105 וימללו צירים לצר
לו הודיענו מה נאמר	ש'לח עמו ממעצר
מה י"י ומה שמו	דבר תנין בזעמו
לו אם אלהים הוא ירב	הממני יבקש עמו
והקשה לבו בחטאו	רשע לבו מלאו
לו אולת היא	110 ולכחש שם בוראו
ועיניו אותות הווות	בוגד ענה עוות
לו בז לדבר יחבל	ולא שת לבו גם לזאת
בהכבד המכות עליו	מאד עתקו מליו
לו לא יאהב ליץ הוכח	והוא מתעתע בהתוליו
והלכו בניו גאולים	115 צור יסר עוילים
לו וחרפתו ישיב	ופרעה בנגעים גדולים
תנין וקציניו ויתנדבו	לרדוף ידירים נשגבו
לו בקר וידע י"י את אשר לו	ויאמר משה התיצבו
אחרי עברם בגלל	חדשו בנים מהלל
לו וגם קבורה לא היתה לו	120 אויב בים צלל
לאל אלהי השמים	ויאמר יהודה ואפרים
לו כתועפת ראם	אל מוציאו ממצרים

¹) Hos. 8, 9. (Vgl. Gen. 16,12.) ²) Obad. 2. ³) Einen Vorsatz fasste (Gen. 27,41).

230.

מי כמוך אפס יש מבלעדיך אורך במעשי יריך ארוממך אלהי המלך
מי כמוך במתחך אהל מישרים הואלת לפתוח ספרים ויהיו נקראים לפני המלך

מי כמוך	רחמיך ושפטך נצבו	וכרואיך כצאן נחשבו	עוברים לפני המלך
מי כמוך	היודע צפון חובם	אנה יסתרו ולבם	הוא מספר למלך
מי כמוך	מקשיב לקול משוע	עני אני וגוע	מפיל אני תחנתי לפני המלך
	אחד לבדו נעלה	כסא הכבוד הנפלא	
המלך	אבני קודש ממולא	אפריון עשה לו	המלך
	בנה מוסדי עולם	ובפתוח קודש נעלם	
המלך	באותיות שמו כללם	ונחתם בטבעת	המלך
10	גור אומר להיות	בגלות עליות ותחתיות	
מלך	אור מתרוצץ לחיות	באור פני	מלך
	דבר שלח והרקיע	ומקוה ימים כונן ויצוה	
המלך	ומוצקי העמיד בשוה	הוא עמק	המלך
	הרשיאה בכחו או חרבה	ומלאה פני תבל תנובה	
15	ועוד אורח לא בא	אל שלחן	המלך
	ויתרוצצו סביב עליונים	שבעה פנימים חיצונים	
המלך	המה השרים הראשונים	המשרתים את פני	המלך
	זמירות רוצים לקניהם	בלי יסבו פניהם	
למלך	והשמש הולך לפניהם	השליש אשר	למלך
	חקות הליכתה נודעה	בבקר יצאה ונסעה	
20	ולערב עת ננעה	ותבא ותשתחו	למלך
	טובות אוצרותיו בידו	יעל אור ויורידו	
מלך	וירח לירח פקידו	והוא יתן מעדני	מלך
	ימלא ויהסר לזמן	ופעם יראה ונטמן	
25	בשחק לעד נאמן	אומר אני מעשי	למלך
	כמלאות חיות שמים	שרצו חיות במים	
המלך	לעשות לתושיה כפלים	כי כן יסד	המלך
	להוציא מארץ בהמות	קרא וירא בהכמות	
המלך	כי הנברא בארמות	רב כיד	המלך
	מדד רוחות עולמו	ויברא אדם בצלמו	
30	על כל היקום הרימו	ויאמרו יחי	המלך
	נוצר הכל בעתו	ויעמידהו על מתכנתו	
המלך	ויכל כל מלאכתו	ביום השביעי כטוב לב	המלך
	סוד באדם נצר	בנללו בכל עצר	
35	אכן הושיבו בחצר	גנת ביתן	המלך
	עצה הנדיל והפליאה	ומצלעו רעה הוציאה	
מלך	עדיו ככלה הביאה	כבודה בת	מלך
	פרה ורבה בהדלך	ראה העשבים לאכלך	
למלך	והחיות לעבדים לך	ואתה הנהג להם	למלך
	40 צום למנוע יריהם	מעין הדעת והם	
המלך	האמינו בנחש ושניהם	שמעו בצוות	המלך
	קל מהרה יראו	מקול מתהלך ונחבאו	

המלך	ומגן עדן יצאו מבוהלים	ודחופים בדבר
	רעות חשב הפנפך	וידו כאכזר הפך
המלך	45 ודם אהיו שפך	והוא צעק אל
	שורש פורה שרשת	ונחל נובע ובשת
המלך	הרצחת וגם ירשת	וכל דבר לא יכחד מן המלך
	תמים דעות הורה	אותו בדרך ישרה
המלך	הודה חטאו וקרא	כי קרוב
	50 ארץ שהורה החניפו	ונביאים להם הטיפו
המלך	או למרות הוסיפו	בהשמע דבר
	בראות הדור לא שב	משרירות לבו חשב
מלך	י"י למבול ישב	וישב י"י
	נאל נח במועצה	כי חן בעיניו מצא
המלך	55 ומתבה למים יצא	כשך המת
	דבר בעתים באות	לא אשחית עוד הבריאות
המלך	וקשת בענן לאות	ביום ההוא נתן
	התחברו עליו בהתיעצם	לבנות מגדל כהפצם
המלך	לארבע רוחות להפיצם	הדבר יצא מפי
	60 ואב הטוב במעלליו	הכבוד חופף עליו
המלך	ומלאך נראה אליו	הנה חפץ בך
	זנח אלילי הדרו	ויגרף מלך דורו
המלך	נשמע בגוים דברו	וידברו הכשרים אל
	חקותיך לא שמר	ולעבוד אלהיו אמר
במלך	65 בכבוד שמו יתימר	וזה אשר הרים יד
	טעה לבך ויתגבר	למי באש תשבר
המלך	מדוע אתה עובר	את מצות
	ידעתי ועיני צופיות	הליכות רב עליליות
המלך	ומחר נפשות וגויות	יבואו למשפט אל
	70 בשמעו כן תהלתו	משלם לכל כפעולתו
המלך	ונפש תעבוד זולתו	לא תבוא עוד אל
	לאור כשרים הורידוהו	וכאשר נצל הורוהו
המלך	אלהיך אמת נעבדהו	וגם ככה אמר
	מעבודה נכריה צאו	אך האלהים תיראו
למלך	75 ובצאת נפשכם תבואו	בית המלכות אשר
	נסהו בבנו יחידו	ובהר המוריה עקדו
המלך	ולמאכלת שלח ידו	כי כן צוה לו
	סערו בשמים תודות ⁸	וסביבות הכס מדות
המלך	הדין והרחמים עומדות	ותדברנה לפני
	80 עליונים היו לאגודה	בעמוד מליץ המדה
המלך	ועלה באיל ונסדה	על יד איש משרי
	סדה בני בשועם	בהר הנבחר בפנעם

המלך	יזכר נא	והיום הזה לזרעם	
	בשנים עשר שלמים	צמחו תאומים ותמים	
המלך	אשר לבש בו	לבש מלבוש מרומים	85
	ובעל כתנת הפסים	קרוש הפליא מעשים	
למלך	משחו אותו	נמכר לעבד ותהפנחסים	
	קץ לאב	רעב קרא בהניע	
למלך	כי הבינו יי	ובן לאביו הודיע	
	ומצרימה ירדו בעבורו	שבה רוחו בהתבשרו	90
מלך	ויקם	וימת יוסף ודורו	
	טרם ארצנו יירשו	תראו יועצים ותחשו	
במלך	לשלוח יד	ועתה יקשרו ויבקשו	
	אולי מגוי נכחידם	אשר יולידו נשמידם	
המלך	ויחזק דבר	והחיים בפרך נעבדום	95
	ורגשת מרום נועדה	בנים צעקו מעבודה	
המלך	ותדבר לפני	וברית הורים עמדה	
	להוציא ממצרים עמי	רועה שלחתך ממרומי	
המלך	ובאת אל	ההחזק באותות שמי	
	וכבוד לשוני מעודי	100 השיב ידעת סודי	
המלך	ובכך אבוא אל	מופתים שים בידי	
	והודיע לאחיו ענינו	מתניו שנם עניו	
המלך	כה אמר	וינאמו לתנין וקציניו	
	שלחתי אליהם פדות	בני בארצך בעבדות	
מלך	מי הוא זה	ויען בן המרדות	105
	והשיאך ודון לבך	רבה תפלצת בקרבך	
המלך	מי אתה קראת אל	וגם אין תבונה בך	
	ויש מאין בורא	מי כמוהו מורה	
מלך	ימי צבאות הוא	ודורות מראש קורא	
	בעיינינו שמתם לשכים	110 אמרו למשה מוכים	
המלך	ושומע אין לך מאת	ולמי אנו מחכים	
	בדברך תנין בוזה	ישוב אליו חווה	
המלך	את אדוני	למה יקלל הכלב הזה	
	מי אפוד ואאסוף	ראה תראה בסוף	
המלך	ביום ההוא יאבר לב	115 ימין מחוללת אחשוף	
	פן תספה בחרוני	עריץ שלה בני	
ממלך	וימאסך	מאסת את דבר יי	
	במטה אהרן נבלעים	זו מטות רשעים	
מלך	תבואינה בהיכל	יכס בדם וצפרדעים	
	והסר מעלי חרוניך	120 ראה אשלח המוניך	
המלך	ומחר אעשה כדבר	ויאמר אצא מפניך	
	ורוח יי תבטא	הקשה לבו חושא	

למלך	ובקר אמר	הך העפר במטה
	ושחין אבעבועות ושבר	קמטם בערוב ודבר
המלך	להנקם באיבי	125 ארבה מכיש משבר
	ועוד העזו פנים	טבעו בחשך זירונים
	בלילה ההוא נדרה שנת המלך	עד מות ראשית אונים
	צאנכם ובקרכם קחו	נקהלו ויחד במר צרחו
המלך	כטוב בעיניכם בשם	וקומו צאו וזבחו
	130 ראש ליל קומו צאו מאדמתי	אולי תרפאו מחץ מבתי
	אם מצאתי חן בעיני המלך	ובקשו רחמים על נשמת
	והם מקברים בכוריהם	חמושים עלו ממצריהם
המלך	ומרכבות ושלישים אהריהם יצאו רחופים בדבר	וזרוע רמה התעוררה
	ובים עבדים נייערה	
המלך	להעביר את בית	135 וביבשה עברה העברה
	אשירה לימי במהללם	קול נשאו כולם
	והיה ימי למלך.	ימי ימלוך לעולם

1) Hiob 38, 38. 2) Neh. 6, 6. 3) Neh. 12, 31.

231.

	פלאי מאמיץ גבוהי	אספרה בעד כמהי
נפש	בכל לב ובכל	ואצרה מצות אלהי
	ועד לא אצערתי כימה	בטרם יסר אדמה
נפש	משיבת	תורת ימי תמימה
	ועפו בעלי כנפים	5 גדר מקוה תהומים
	רומש על הארץ אשר בו נפש	ובדברו שרצו המים
	וטפח קרוץ מאדמה	דברתו השלים בחכמה
לנפש	ויהי האדם	ויפח באפיו נשמה
	ומעץ הדעת מנעו	הפיקו נוח בית מצלעו
נפש	אשר יאכל	10 והשליטו על פרי זרעו
	ופרי מעלליו חמד	והוא הוות למד
לנפש	ומתוק	כי נאוה העץ ונחמד
	קנא באחיו ובמשליו	זומם רעה במשאליו
נפש	והכהו	וארב לו וקם עליו
	הבל אחיך אין	15 חרה אף אל אל קין
נפש	נפש	עין תחת עין
	ולכן לרעה העמדתך	טורף כמעט אבדתך
	וכליון עינים וראבון נפש	לבלה וחרץ נתתיך
	ורשע לא ימלט את בעליו	יסרו כפי מעלליו
	מאשר חטא	20 ובשובו וכפר עליו
	ועל יושב הארץ פחד	כלה כל היקומים יחד
נפש	כי באו מים	ולא נותר בהם אחד

ויפיץ אותם משם	לצים שפתם השם
אשר רכשו ואת הנפש	ויאבד את כל רכושם
והצמיח פרי עץ הדר	25 מצא שושן בין דרדר
יוצאי ירך יעקב שבעים נפש	והגצה ננת סמדר
ומימי יצא הדבר	גחלים עבר וגבר
באכל להשיב נפש	וצען ירדו לשבר בר
ובפרך אותם העביר	סבלם אויב הכביר
וננעה חרב עד הנפש	30 ושריד מהם האביר
והאמין בדברו לבם	עמד משה בקרבם
וקבע את קובעיהם נפש ²	ימי נצב לריבם
אשר העבדת ברוב ודונך	פרעה שלח אדוניך
ולא ישא אלהים נפש ³	לא טוב שאתי פניך
ונתפאר ברוב רכשו	35 צורך ענה ברחשו
והכלבים עוי נפש	נכבד והעו נפשו
ואם לא אלי תשמעו	קרא הלא תדעו
אנשים מרי נפש ⁴	הנה בכם יפגעו
ולילה הוציא אפרים	רבו ננעיו במצרים
וכל איש מר נפש	40 ויללת הפרע ⁵ כאנלים ⁶
והים כסה עליהם	שבו לדרוף אחריהם
ותקותם מפח נפש	מנום אבד מנהם
ואותותיך ופלאי מעשיך	תמימים קדמו נסך
לשמך ולזכרך תאות נפש.	שוררו בשמך חוסיך

¹) = Hiob 38, 31. ²) Prov. 22, 23. ³) II. Sam. 14, 14.
⁴) Jud. 18, 25. ⁵) = Pharao (Vgl. Jer. 44, 30.) ⁶) Jes. 15, 8.

232.

מי כמוך באלים יימי מי כמוך נאדר בקדש

אופני מעוני	סוכבים על פני	והשתחוו לימי	בדר הקדש
בשם צבאיו קורא	כי בשתים עשרה ¹	מעלות הם שמרי	משמרת הקדש
רצים במענגליהם	בל יקרב עליהם	נבר כי עליהם	עבודת הקדש
הא גלגל ינחה	פתח עליו חי	עולם פתוהי	חותם קדש
מי יתן וחדלי	תמיד יראה לי	הליכות אלי	מלכי בקדש.

¹) Der Thierkreis.

Capitel 2.

אלפצל אלתאני מנה.

Dichtungen für den Versöhnungstag, als Keroboth bezeichnet, meist metrisch und gereimt. Dahin gehört:

פי מא קאלה ליום כפור ויסמי קרובות
 ואכתרה מסגוע מקפי איצא. פמן דלך
 קולה:

233.

אזכיר תהלות יימי	אזכירה סדר עבודה
ברכי נפשי את יי	בקול רנה ותודה

גדולים מעשי יי	נאותו הבהילתני
דרשתי את יי	דתו השכילתני
הגדתי היום ליי	5 הדת השמורה לפני
ואתחנן אל יי	ואכין ¹ תחנונים
זכור רחמיך יי	זחלתי ואירא
חן וכבוד יתן יי	חסדיך יבואוני מהרה
טרם ידע את יי ²	טובך החיה רוחי
ידעתי כי גדול יי	10 ישרה אמרתך רוחי
כי ישר דבר יי	כה השכל תן בלבי
לדעת את יי	לב טהור חדש בקרבי
מהולל אקרא יי	מאתך מהללי
נראה אתה יי ³	נעלמת ומעין שכלי
שברו על יי	15 סמוך לבב משכיל שם
עלין לבי ביי	עניים דבקים בעושים
פציתי פי אל יי	פתחתי שערי תהלה
צדיק אתה יי	צדקתך בשרתי תחלה
קרוב אתה יי	קראתיך בשיר הגיוני ⁴
רחמיך רבים יי	20 רבים הם עוני
שמעה תפלתי יי	שעה אלי עת אנדלך
תתענג על יי	תחי נפשי ותהללך
בצר לי אקרא יי	אפרוש כפי אל יי
מהר ענני יי	רמה קרני ביי
יי שמעה בקולי	25 יי קראתיך הושה לי
יי צורי וגואלי.	יי היה עוזר לי

¹ ואכין. ² I. Sam. 3, 7. ³ Num. 14, 14. ⁴ Ps. 92, 4.

ולה סדר עבודה וצל.

מה נראה ¹ סוד נעלם	אמוני לבב הבינו
ואמת יי לעולם	אלוה ראו והבינו
וישנו ² מאינו נבר	אזרוע נטה בחכמה
מי יצא הדבר	אך בריאה בדבר קמה
זה אלהינו חוללנו	5 אמונתו לעד היא
אל יי ויאר לנו	אמר יהי אור ויהי
הבריל ברקיע נשא	בין עליונים ושפלים
ויי שמים עשה	בכחו יבשו ³ השלים
להוציא דשא ועין רטוב	בארץ שת מתכוננת
גם יי יתן הטוב	10 במאזני צדק מאוזנת
והוציא במספר מחניהם	ברא בנבוחים סדרים
יי עשה גם שניהם	בהם המשיל האורים
ועוף ככתוב בדת סיני	נור ממים שרץ

עושה כלם יי	גם בהמות מארץ
יהללוהו גדודיו בסודם	15 גדולתו לאין קץ עצמה
כי ליי עין האדם	גלם על צלם נשמה
ונפלאות שמעו אוני	גלה לי סוד מערכתו
ביום הניח יי	נמר בסוף ששה מלאכתו
ונולדים עמדו יחד	דוק ומוצק שמחו בחילם
יי אלהינו יי אחד	20 דוברים בלי שפה כולם
לקרוא בשם עוף גם בהמה	דעת ברורה שת באדם
כי יי יתן חכמה	דרכם ידע והבין סודם
והפיל שנה במעונות	דמה אל בעור לשעשעו
מאת יי היתה זאת	דבק במוצאת מצלעו
אחד מנע לאכלו	25 השכינם הגן רק עץ
לא יאבה יי סלוח לו	הסיתם ערום רע יועץ
ועינו מערומו חוה	האיש המאכל הטוהו
כי דבר יי בזה	הרגישו קול גרשהו
וגדול מקטון עצם	הצמיתו שנים קצירים
יי לא רצם	30 הביא מפרי נותרים
שעה אל אל קרבני	ורברי הצעיר צדקו
אותם זכר יי	ואח הרגו ורמיו צעקו
יהיר שרירות לב חשב	וכחש מפחד איום
יי למבול ישב	ושבעתים יקם יום
זולתי תמים בדורו	35 ורעת בני אדם רמה
פתח יי את אוצרו	ולהמטיר על האדמה
מכונות רבות גב על גב	זך נמלש בתבה עשויה
וכוטה ביי ישנב	זרע בארץ החיה
לבנות בחומר הרביקום	זעירים לבנות עיר הפצו
ועצת יי היא תקום	40 זה עם זה התיעצו
ויפיץ כל איש לפאות	זעף אל בלל לשונם
ויגבה יי צבאות	זקופי לבב שה גאונם
בנין בו עמלו בוני	חרשים שמעו קול אומר
מגדל עוז שם יי	הנם יהי אל גומר
מבית אב יקחנו	45 חמודו כשושן פרח
רוח יי תניחנו	חרם יצא ממזרח
כי טובו מעלליו	חָנְנו בן ונודע סודו
והנה דבר יי אליו	הש לשחוש את בנו יחידו
בנך והעלהו לפני	טהור קח איל תחת
ברוך אתה ליי	50 טובתך לא נשכחת
אני נאה ואוהב נכאה	טובי מקוים לא אבישם
המקום יי יראה	טהור שבי ויקרא שם
וזכרו היום לצאצאו	טובה וצדקה עשה

וַיִּי הַפִּיץ דְּכָאוּ	טוֹרָה גְלוּת עֵדֶן נִשְׁאָה
הוֹלִיד חֶם וְאִישׁ מֵרֵמָה	יִחִיד נִכְבַּד לְכָל בֶּשֶׁר
בְּרוּכֵי יְיָ הֵמָּה	55 יָדִיד נִכְתָּר בְּשָׁנִים עֶשֶׂר
רַעְיָה רַבָּה צִנְפָתָהּוּ	יָלַד לְעֶבֶד בַּהֲמִכְרוֹ
אִמְרַת יְיָ צִרְפָתָהּוּ	יֵשֶׁב בְּדָד ^ו עַד בּוֹא דְבָרוֹ
אֵת יַעֲקֹב וּשְׁבָעִים בְּנָיו	יָרְדוּ מִצְרֵימָה יִשְׂרָאֵל
וַיִּרְא יְיָ וַיִּרְעַב בְּעֵינָיו	יֵאוֹר הַשְּׁחִית בָּנִים זִכְרִים
וַתַּחַל רוּחוֹ לִפְעֻמוֹ	60 כֹּחַ מוֹפְתִים נָתַן לְעֵינָיו
כִּי סָפַד יְיָ אֵת עַמּוֹ	כֹּאשֶׁר בָּא וּבִשֶׁר הַמוֹנִיו
שֶׁלַח מִפְרֵךְ שְׁבוּיָהּ	כִּבּוֹאוֹ אֶל תַּנִּין עֵנָה
וַיִּי שֵׁם הָיָה	כִּמְתֵּה הָאֲכַלְתָּה לְעֵנָה
וַיִּוֹסֶף לְשָׁנוֹת אִמּוֹנֵי	כִּבִּיר לִבָּב הַתְּאֹמֵר
לֹא יִדְעָתִי אֵת יְיָ	65 כֹּחַשׁ בְּאַלְהִים וְאָמַר
כִּי רַעְיָה יִנְחַלוּ רַעִים	לְרַעְתּוֹ כִּסִּיל הַשְּׁתַּנְעַע
יְיָ אֵת פְּרַעְיָה נְנַעִים	לְכַדּוֹ עוֹנֵו וַיִּנְגַע
וּבֵין טַמָּא לְטַהוֹר הַבְּדִיל	לַיְלָה הִכָּה בְּנוֹ בְּכוֹרוֹ
כִּי עַל יְיָ הַגְּדִיל	לַיִם הוֹלִיךְ צָר וַנְעָרוֹ
כִּי מִנֵּה רוּחוֹת עֲזוּחַ	70 לַיִבִּשָׁה הַפֶּךְ יִם
כִּי יָדוּ עֲשֵׂתָהּ זֹאת	לֹאֵל שׁוֹרְרוֹ עִם הַחֲמָם
נִסְעוּ עַד בָּאוּ לְסִינֵי	מִסְעִים כִּמְנִיךְ שְׁבָטִים
פָּנִים בְּפָנִים דְּבַר יְיָ	מִפְּוֹ שְׁמַעוּ מִשְׁפָּטִים
לְשִׁכּוֹן בְּתוֹכָם תְּהַלְתּוּ	מִקְדֵּשׁ שֵׁם עֲשׂוֹ לְעוֹשֵׁם
יְיָ הוּא נִחַלְתּוּ	75 מִשְׁרָתוֹ שְׁבַט שְׁלֹשֵׁי שֵׁם
נִבְחָר אַהֲרֹן וְהַבְּדִילוֹ	מֵהַשְּׁלֹשׁ מִשְׁפָּחוֹת ^ו
הַפְּלָה יְיָ חֲסִיד לֹו	מִקְרִיב עוֹלוֹת וְדָם מִנְחוֹת
מִכֶּפֶר בְּיוֹם תַּעֲנִית עוֹנֵי	נִכּוֹן לְלִבּוֹשׁ שְׁמוֹנֵה תְּמִימִים
לְפָנֵי בּוֹא יוֹם יְיָ	נִפְרָשׁ מִשְׁבַּעַת יָמִים
יִזְרוּק דָּם כֶּדֶת קִרְבָּנֵי	80 נְגִיד בְּתוֹרַת אֵל מַעֲטִיר
קְטוֹרֶת תְּמִיד לְפָנֵי יְיָ	נִרְוֹת טָבֵב ^ו עֵת יִקְטִיר
בָּם יִרְגִילוּהוּ זִקְנֵי	נִכּוֹנִים פְּרִים וְאַיִלִים וּכְבָשִׁים
כִּי מִלֹּאכָה הִיא לַיְיָ	נִאֲמָן רוּחַ לְבוֹ יִשְׂרָאֵל
וְעָרַב יוֹם כְּפֹר לְאַקֵּל	סִנְיָ כִּהְוֵנָה יִשְׁבִּיעוּהוּ
וְדוֹרְשֵׁי יְיָ לֹא יַחֲסְרוּ כָּל	85 סְעוּדָה רַבָּה יִמְנַעוּהוּ
בְּאַצְבָּע צִרְדָּה יִכּוּ נִגְדוֹ	סִבְבוּהוּ פִּרְחוּ לוֹיָהּ
וַיִּדּוּ לַיְיָ חֲסָרוֹ	סוֹדְרִים סִפְרֵי פְּלִילִיָּהּ
וַיִּפְרְשׂוּ לְקִרְבֵּי לְעוֹשֵׂהוּ	סוֹד זִמְן הַשְּׁחִיטָה יִנְעַם
כִּי יְיָ מַחֲסֵהוּ	סוֹדִין בּוֹיֵךְ בִּינּוֹ וּבֵין הָעַם
וּפְשֵׁט וַיִּרְדּוּ וּשְׁבַל לְעֶבֶד	90 עֵת קִדְשׁוֹ יִדּוּ וְרַגְלָיו
יִשִּׁימוּ לַיְיָ כְּבוֹד	עֵלָה וְנִסְתַּפַּג וּזוֹ מַעֲלָלוֹ
חֻבָּה נִאֲמָרָה בְּסִינֵי	עֲטַרְתִּי בְּגָדֵי זָהָב עֲלָיו

- עוד יקדש ידיו ורגליו
עולת תמיד אחר קבצו
95 על ידו שחיטה כחפצו
פקודי תמיד¹⁰ ישלים
פליאות קטרת ונרות כלולים
פרשו סדין ובא לעשות
פארי בגדי לבן לכסות
100 פר בין מוכח לאולם
פתח פיו בשם אל עולם
וסומך שתי ידיו עליו
ומתורה וכך היה אומר :
ואתה בטובך תעורר רחמיך
105 פנה למורח העורה
פלאי סוד¹¹ קלפי נקרא
פקיד אב משמאלו לאות
פליאות שם ועואול לראות
צניף כבוד באל מצפה
110 צדיק טרף בקלפי
צדקו יראה למאמין
צועק הגבה ימין
צור אל ראש בית אב נמול
צרה הגבה שמאל
115 קשר לשון זהורית בראש
קרים יתאו לדרוש
קדוש אל וקדוש משיחו
קדמו כנגד בית שלוחו
קדם¹² שעיר השם כנגד
120 קודש זה לשם יגד
רצוי מליין על חסידיו
רין וסמך על פר ידיו
וסומך שתי ידיו עליו
ומתורה והיה אומר :
125 ואתה בטובך תעורר רחמיך וסלח לשבט משרתיך
רמה קרן תפארתו
בשחטו פר וקבל דמו
רין המקרם בו לקחתו
י"י אלהיו עמו
רין ונטל מחתה ועלה
אל ראש מזבחי קרבני
רד אחר חתות מלא
וינח לפני י"י
130 שם כף ומחתה הוציאו לו
שם כף הקטרת בשמאלו
ובמלוא חפניו רב הודו
שם כף מחתה בין שני ברים
ועובד ברוך שם כבודו
האות שאין כמותו

כי מלאך יי' צבאות הוא	שם נכנס איש מחמדים
לפני ¹³ עשן היכל לפני	שמר הדת כמסורת
והריחו ביראת יי'	135 שם על נחלים קטרת
ולפני יי' ישפוך שיחו	תמים לחיצון יצא לו
הושיע יי' משיחו	תפלה קצרה בהתפללו
דם ממרס בו במורא	תשועה תצרנו בקחתו
כי יי' עליון נורא	תשובתו לבית תפארתו
מכל חכם נעלמה	140 תעודת למעלה גם למטה ¹⁴
תורת יי' תמימה	תורת מצליף משפטה
בצאתו ויביאו כהני	את הדם ינח עלי כן
אשר ילכדנו יי'	את השעיר המוכן
וחקו כחקי פר נשא	נשחט וקבל את דמו
צדקת יי' עשה	145 נכנס ועמד על מקומו
ודם פר יטול כדת סיני	ינח דם כדת נערכת
אשר לפני יי'	יו כמצליף על הפרכת
הלכה למשה מסיני	את דם זה בדם זה לערות
מלא אחרי יי'	את המלא ברית ¹⁵ בתורות
מעיל חן בנפשו עז ירהב	150 בצאתו למזבח יעטה
קדש יי' אשר אהב	בשבע חטאות יחטא
עליו יהודה כחשי	רין לשעיר גורל עבדיו
יי' בסומכי נפשי	רין וסמך עליו ידיו
וּסּוּמַך שְׁתֵי יָדָיו עָלָיו	
ומתודה וכך היה אומר:	155
ואתה בטובך מתעורר רחמיך	ואתה בטובך מתעורר רחמיך
ונושא על ראשו עוני	השעיר החי אוזל
ישא ברכה מאת יי'	הנושא אותו לעזאזל
כי נטהרתי מזדוני	מה רבו גילי בעדתי
עת לעשות לי יי'	160 משולח הוא ביד איש עתי
דוחפו ומתגלגל לעצמו	בהגיעו לצוק לאחוריו
כי רוצה יי' בעמו	בו אות בהתפור אבריו
המשיח ראש כהני	נצר חק לנפש ינעם
למלא את דבר יי'	נשרפו פר ושעיר קרעם
ונותן במגם ומקטיר בעתו	165 עת יוציא אמורים נרצה
כי יי' אתו	עוד קלעם והוציאם הוצה
אחר עמדו בסוד כהני	וך יברך שמונה ברכות
בספר תורת יי'	זכר פרשיות ערוכות
ולבש בגדי זהב בנגהיו	רין לעשות סדר טבילה
בגאון שם יי' אלהיו	170 רחין ידיו ורגליו ונעלה
כאשר העתיקו זקני	אילו ואיל העם השלים
זה היום עשה יי'	אותות ומעשים הם גדולים

קדש ופשט והשלים טבילה	ולבש לבן ובא לפני
175 קדש ידיו ורגליו תחלה	וישוב אל יי
טעמי כף ומחתה הביאם	ובין שניבדים שם שניהם
טהור ימלא להוציאם	וענן יי עליהם
נטר דת קדוש בפשטו	וסדר טבילה תהלתו
נאור סות זהב יעטו	כהנת יי נחלתו
180 חיל גבר כאש נבורות	בהקטיר הקטרת ועשן
חש להיטיב את הנרות	ובוטח על יי ידושן
זהיר יקדש ופשט זהביו	אזי לבש בגדי עצמו
זה יום טוב עושה לאוהביו	כי היה יי עמו
קול נשאו שרי ונוגני	שובע שמחות כגן רטוב
185 קול אומרים הודו לי	לעולם כי טוב.

¹ מהנראה. ² על. ³ יבשה. Mit Macht. ⁴ שש. ⁵ בבור. ⁶ גרשון קהת ומררי. ⁷ ייטיב. ⁸ עטות. ⁹ תמים. ¹⁰ פלא וסוד. ¹¹ קדש. ¹² למלא. ¹³ Joma V, 3. ¹⁴ בריקן. ¹⁵

234.

וקאל זיל ולם אנד סוי מא מתאלה. Von demselben Autor; ein Seitenstück dazu habe ich nicht gefunden.

מדוחים הדיחו כבודי מנגדך	נדחתי ועתה מה עשה עבדך
הוא הרע לברו ואת תיטיב לבדך	כי גדול מעל שמים חסדך
יי אחד שלא ישנה	שמך לעולם
	שמך אור מהשך קונה.

235.

אקרא אל לבי לרצונך	כי שם יי אקרא.
קום קרא שם מעונך	מה לך נדרם באישונך
אקרא בשם הנודע כנבואות	ואמר מה אקרא
5 ודרשו אותך לצבאות	הוחל מנפלאותיך לראות
אקרא ראש בין שנים מתנשא	והיו לך למקרא
ואליו הוא נושא	אקרא ראש דמות כדמות עושה
אקרא המחוקק צורות ונמצאו	את נפשו וקרא
אליהם הגואלים יקראו	בהמשל כוכבים ונפלאו
10 אקרא מבינת נשמה האמרת	אני אליך אקרא
גם אלה מהם סגולה בחרת	ילדי אשה בה הפארת
אקרא קריאה ביחידה מפונה	ושמך עלינו נקרא
וכל קרבי יפצחו רנה	לשם אשר בו היא מכונה
אקרא טוב טובו לא יגרע	בהרימי קולי ואקרא
15 על כן בטוב וברע	אשמור חוקי או אפרע
אקרא נצה שמך הנעלה	קולי אל יי אקרא
בזכרו משאול נעלה	שם מכל שם נפלא
	תחיינו ובשמך נקרא.

¹ Num. 10, 2.

236.

הוא יי' אלהינו

נודע בשלשים ושתיים נתיבות	לאלהינו נאמר בספר לבבות
כי זה אלהים אלהינו	על כולם אותות כתובות
ולכבוד שמו אחד מוני	לאלהינו נבחר אז מכון ארמוני
ומי צור זולתי אלהינו	5 כי מי אל מבלעדי יי'
ויראנו אמת על כל נברא	לאלהינו נראה על עלומינו סתורה
הבו גדל לאלהינו	כי שם יי' אקרא
בשמים כסאך ובארץ ממשלתך	לאלהינו נמהר להתהלל בתפארתך
ואין צור כאלהינו	אין קדוש כיי' כי אין בלתך
תודת שפתינו תועילו	10 לאלהינו נהודה ככחנו ואם לא
ועתה שמך אלהינו	אכן שמנוה עקב תגמולו
בדרשך תקרא דרושה	לאלהינו הזוק נפש חלושה
כי אתה אלהינו.	ובכן ולך תעלה קדושה

1) Bekannt aus dem Buche Jezira; der Summe der Buchstaben und Zahlen entsprechend.

237.

אחד נעלית על כל גבוהים	עוי וזמרת יה צור הננוהים כי שמש ומגן יי' אלהים
במחשבת הלב בנתי סודי ¹	הרהוק כי ביה יי' יגל כבודי ואתה יי' מגן בעדי
רמת על כל ואיך אדעך	יה ובצר לי יי' אבעדך ² ותתן לי מגן ישעך
האמת אתה לך יה קראתי	נא יי' החוק ביום צרתי מגן וצנה וקומה לעזרתי
ממך הכל וכל מחולל בלבו	שם שם יי' יהי משגבו כי מגן הוא לכל החוסים בו
אמת בן רצוי הגלה	מארצו בהקריבו רני מלה אליך יבקש רצונך הנפלא

כי ליי' מגיני ארץ מאור נעלה.

¹ יסודי.

² Jes. 21, 12.

238.

אורחותיך למדני	עמך תמים עד אהיה
ובשפלותי עודדני	יי' ממית ומחיה
אכבר כבודה דת תבונה	בידי לסקרון נתונה
ובדרני דרך אמונה	לא אמות כי אחיה
5 בכבוד ראש חכמה [נקרא]	ובידך יה הנבורה
יצר העולםי חסד נברא	אשר אמרנו בצלו נחיה
רבו פשעינו וכתבם	למאור פניו הציבם
שברנו עליו יריבם ²	אנחנו נמקים ואיך נחיה
הולך בתומו מפעלו	[לא] לאל כי לא יועילו
10 ואם יצדק מה יתן לו	הוא את נפשו יחיה
מעון אני הכל בידי	ואפס אל עומד בסודי
ואין אלהים עמדי	אני אמית ואחיה
אל ביתך רצתי הלום מוכלם	בזכרי רובי מעותי אולם
יקוו רחמיך נבראו עולם	ואתה מחיה את כולם.

¹ יצרתנו. ² על מי כי במ.

239.

ולה פזמון.

איך לי פה להשיב כי פיך חמריתי
בהיים מאסתי ובמות באריתי
סמר מפהרך בשרי וממשפטך יראתי
באמת כי חטאתי נסתרה ונגלתה
ועתה על לב אעלה תאחזני יחמתה²
מי לא ייראך מלך הגוים כי לך יאתה
רוחך אל יערה על עס בך יקרא
רחם ברוננו תזכור וחטא בים תורה
כי עמך הסליחה למען תורא
השמוני שגיאותי וחרפה לבי שברה
והסרך קותה נפשי ולתשועתך שברה
קרבת ביום אקראך אמרת אל תירא
^aאימתה? = habe ich gewählt (Jos. 17, 15). בראתי? י)

240.

אסכון עמך אלהי בעודי אולי אשלם
מצר אשר יבאה וממצוק נעלם
יבואוני החמך ואל ישוב דך נכלם
בך יי חסיתי אל אבושה לעולם
בשמך יתפארו נברים יתבוננו
רנלם עמדה במישור ואשורים יכוננו
בררו הלבבות ובלשונם ישננו
וישמחו כל חוסי בך לעולם ירננו
רחם ברנו תזכור לשיות המפורות
רובים חצים נתנום כמטרות
וכבריהן שופכות לפניך אל ואמרות
אלהים לנו מחסה ועוז עזרה בצרות
הסירה עלומינו אשר למאור פניך
שתם כי נורא את ומי יעמוד לפניך
וכדברך ידוע תרע פני צאנך
מושיע חוסים ממתקוממים בימינך
מה תלך בגדולות נצר קצרה דעתו
השלך על אל יהבך כי הכל מאתו
חוק דתו נתן לך ואם תשמור משמרתו
20 תחת כנפיו תחסה צנה וסוחרה אמתו.

241.

אשרי אדם בוטח בך

בך אומין מושלים בך בטחון כושלים בך גאות שפלים אשרי אדם עוז לו בך
בך רבך חושקים בך הושע צועקים בך ובטובך אדוקים פעלת לחוסים בך

בך זמרת קרבים	בך חרות לבבים	בך טיב מחשבים נכבדות	בך מדובר
בך יגרעון ל[צים]	בך כולם מקוצצים	בך לוחמך מנופצים ואני	בך אישמך
בך מלכי אתפאר	בך נרי יאר	בך סתומים אבאר כל מעיני	בך
בך עזר נדכאים	בך פאר צאצאים	בך צדק נבראים ועמך	בך ישמחו
בך קריבך יחוקו	בך רחומך יצטרקו	בך שוחרך יחשוקו וישמחו כל חוסי	בך
בך תוחלת אמוניך	בך בקשו רצונך	בך קראו מאמיניך נגילה ונשמחה בך.	

242.

ולה זצ"ל פומון בעדהא.

Darauf von ihm der Pismon.

במשפט וזכור חסרך
 כי כל דרכי נגרך
 לא ייטיב לך ולא ירע
 וחלדי כאין נגרך
 ולעשות רצונך למדני
 כי לבוש חסר מדיך
 ליוצרי הוא ולא לך
 אתה הוא י"י לברך
 ותנמור עלי בהורך
 ואני משאול אפרך
 בך לבי והרע פעל
 מעל שמים חסרך.

אל תבוא את עברך
 סמר בשרי מפקרך
 אוסיף שיחה או אנרע
 אך לנפשי הטוב והרע
 5 בינה הגיני ועודדני
 ומידי אשמות פדני
 ראיתי כל מפעלך
 ואיך אוכל לספר גדלך
 הפארתי בשם כבודך
 10 אהב י"י את בכל מאורך
 מרום אם מעול מעל
 ידע כי גדול
 לנצח?

243.

י"י אלהי הצבאות מי כמוך חסין יה
 אהבו הנפשות להחיות
 סולו לרוכב בערבות ביה
 הודיע דת לבנים תמימים
 ומשפטים כל ידעום הללויה
 ומלכותו בכל משלה
 כל הנשמה תהלל יה
 ולעמוד כח לא עצרו
 ענני במרחב יה
 עמכם דברים ושבתו
 אבוא בסם אודה יה
 ומעשים אין אתי
 אספר מעללי יה
 וחסר אישא עת תקוה
 ברכי נפשי את י"י הללויה

אצילים אנשי תושיות
 כבני אלהים להיות
 י"י ביה צור עולמים
 לא עשה כן לכל העמים
 5 גדולתו על כל גדלה
 ויהללוהו מטה ומעלה
 י"י הקוצרים קצרו
 צעדי לצרי אם יצרו
 י"י הואילו משכילים וקחו
 10 ושערי צדק לי פתחו
 י"י ואמת קצרה דעתי
 אכן כפי יכלתי
 י"י וחלתי עת תחווה
 לשמו ולזכרו תאוה

והשך לבי להלו	15 י"י חמד להתלונן בצלו
לבני ישראל עם קרובו הללויה	מאז הודיע גדלו
וכבודך כבד יכבדנו	י"י טהר עצמך לעבדנו
ולא המתים יהללו יה	חיה כמו את תודנו
והואיל שכל להושקיו	י"י יחד נבראו על קו
ותורותיו ינצורו הללויה	20 בעבור ישמרו הקיו
בצאתם מבית עבדים	י"י כחו סעד ידידים
כי יעקב בחר לו יה	עטרם בפקודים נחמדים
ולמען שמו הוציאם	י"י לכבודו תחלה בראם
ששם עלו שבטים שבטי יה	ובחסרו לציון הביאם
והשליכם מבית הדרו	25 י"י מרו ועצבו דברו
אשרי הנבר אשר תיסרנו יה	ובנו באפו יסרו
עלינו וירא רצונך	י"י נסה אור פניך
אם עונות תשמר יה	כי מי יעמוד לפניך
ולארץ תחתיות הורידוני	י"י סעפוני ודים עודוני ²
ויאמרו לא יראה יה	30 כמעט מגוי יכחידוני
אם מארמוני עוובתי	י"י עניתי בחפזי לאויבתי
עוי וזמרת יה	ובתוך לבאים שכבתי
נוחיל עד יבא שילו	י"י פדות יקרא לחוכי לו
ואנחנו נברך יה	יכלו השוטנים ביום חילו
ואם גרשני מצלליו	35 י"י צדיק הוא כי אריב אליו
יסר יסרני יה	עוד ישכנני באוהליו
וצדיקים יפרחו בזות	י"י קמים ישמיד כשית
אם הבנים שמחה הללויה	מושיבי עקרת הבית
בנביאיו לישעו לשבר	י"י רוח י"י דבר
ואמת י"י לעולם הללויה	40 ועלי חסדו לגבר
יקימנו ונחלתו תשפר	י"י שוכן גוש עפר
ועם נברא יהלל יה ⁴	זרע יעבדנו יסופר ³
ברוך י"י בשירם ומהללם	י"י תמיד יהללו יצורים כולם
ואמר כל העם אמן הללויה.	מן העולם ועד העולם

¹ אחוה? (S. Hiob 32, 6) Ps. 119, 61 = haben mich ausgeplündert. ² Ps. 22, 31. ³ Ps. 102, 19.

244.

פזמון לקדושה לה.

חרדו רעיוני כי אלהי משפט [שוכן עד קדוש מדבר בצדקה
 באהבו עם המוני שם לו חוק ומשפט ודת יום זה קדוש תהיה לו צדקה
 ויגבה י"י צבאות במשפט והאל הקדוש נקדש בצדקה
 אבירי בריאות ארץ החישו לרצות בוראכם וחסדו יאמיצכם
 5 ובנפשות צמאות לו שיר הגישו הוא ירוה צמאכם ודשנו יחליצכם
 את י"י צבאות אותו תקדישו הוא מוראכם והוא מעריצכם

247.

קדושה לה איצא.

ברואים מכבודך	אצולים מהודך
לעשות דברך חשים	העומדים בסודך
וראשם בשמך מעטרים	בכתך מתאזרים
ובגדי תהלתך לובשים	ורגלם בזכרך מישרים
ושפתם דברותם	5 רנתם כפי שפתם
ונפשותם סוד הנפשים	ודברותם נפשותם
ורוחות שמך	הנה הם תמימך
הנם נטושים	ועל פני מדומך
ומעשיהם נפלאים	מראיהם נוראים
אליך נגשים	10 מאתך יוצאים
ופעליהם לאהדים	בכסא כבודך מתלכדים
והיו לארבעה ראשים	ובלב נפרדים
והשר ענאל	רוממות אל בפי גבריאל
ראש השלישים	ורפאל ומיכאל
כפי מעלותיהם	15 מהלל בפיהם
הוא קדש הקדשים	ורקיע עליהם
מהיכל קדשך	אמונת שמשך
זרע אנשים	להעמיד באשך
כנבור צורה	ירוץ הירח
יבכר להרשים	20 ואורו זורה
ומי יועידך	רמת מעבדך
ישנים וחדשים	ומעשה ידך
פלאך יי	ויודו שמים
בקהל קדושים	אף אמונתך

קדושים

25

במסלותם רצים	אלהיהם מעריצים
לעד ולא נכשלים	כגבור עריצים
ומזמר לא יחשו	בשם הנכבד יפגשו
והם אינם בלים	יום יום שיר יחדשו
וברצונם לא ייעפון	30 רגליהם לא יגפון
ולמקומם לא גולים	ומעפעי שחר יעופון
נועדו והתעתדו	הנם לצורות התכבדו
ואלה מאלה נבדלים	זו עם זו יתאחרו
מהם שפלים ונאים	ממקום קדוש באים
קטנים וגדולים	35 וכולם נפלאים
ועל היכלו שוקרים	במתכנתם עומדים
ואין בהם סכלים	ומפעלותיו למדים

וממאורם לכושם	נצה ישכנו שם
קדש הלולים	וכתוב בראשם
וברוח נשאים	40 עינים מלאים
נחלים ונחלים	ומברקים יוצאים
על סוסי להבים	זקופים נצבים
נושאי כלים	והמון הכוכבים
ואחריתם ראשיתם ²	ראשיתם אחריתם
דגלים לקראת דגלים	55 ונוסעים בתבניתם
וכבוד אל יגידון	הבל יעידון
וזולתו הבל הבלים	ושמו לבדו יודון
יערוך ליי	כי מי בשחק
בבני אלים	ידמה ליי

אלים 50

והם הם הפנים	אליו פונים
ואין יוצא ואין בא	עליו חונים
וכעבדים נצבו	בשמות נקבו
על ראש המצבה	וכאדונים נחשבו
במעלות שונים	55 רוחות נאמנים
נתנו להם לרכבה	ושבעה איתנים
בחיים צרורים	המה הגבורים
בלי שמין ודבה	טהורים ברורים
על כסא ממלכתו	מה נכבד כל איש בשבתו
והמלאכה מרובה	60 לעשות מלאכתו

במרכבה האחרונה פליאה . . .

¹) Zu erhalten. ²) In steter Uebereinstimmung mit Gott.

Soweit ist davon vorhanden. הדיא מא ונד מנה.

248.

ובכן על נהרות בבל.
אלוהי אודה על הטא השיבני כאבל
על נהרות בבל
על ערבים תלינו כנור באנחה
כי שאלונו שובנו דברי שיר ותוללינו שמחה
5 איך רנה תרנן באדמת נכר לשוני
אם אשכחך ירושלם תשכח ימיני
תדבק הלום לשוני לחכי ועיני לשמים
זכור יי לבני אדום את יום ירושלם
בת בבל הנה מהרה תשוב הכוס עליך
10 אשרי שיאהו ונפין את עולליך.

249.

פזמון.

ובכן בכל לבי

אשתחוה אל היכל קדשך ביראתך

כי הגדלת על כל שמך אמרתך

אורך כי סבבתני טובתך באין פריך

אשתחוה ואתגפל אברכה אולי תרין

ביום קראתי תענה ויום בא פריך

יורוך יי כל מלכי ארץ

וישירו עם ישורון וום ישורון היכלם

כי רם יי וראה שמים והרים שפלם

אם אלך בתוך צרה שמו יחיני ואשלם

יי יגמר בעדי יי הסדך לעולם.

5

10

1) Der Messias.

250.

קדושה.

אתם שארית בעלי הברית

נכונים היו אולי תחיו והכינו לבבכם אל יי

יחד לרוממו ולהקדיש שמו

אין זולתו וחכל פעולתו כי מי בשחק יערך ליי

בשמות נקראו בני אלים באו להתיצב על יי

רצים אחיו עושי דבריו לשמוע בקול יי

המונים המונים לעבדו נתונים כולם קדושים ובתוכם יי

מרוב מורא זה אל זה יקרא לקרא כולם בשם יי

ישירו בדרכי יי כי גדול כבוד יי

ככתוב וקרא זה אל זה ואמר:

5

10

251.

פזמון בין אלסליחות.

יי חקרתני ותדע כי מחשבותי כך כוננת

אתה ידעת שבתי וקומי ולרעי מרחוק בנתה

ארחי ורבעי זרית וכל דרכי הסכנתה

וכי אין מלה בלשוני תדע כלה והיא באונך

ואחור וקדם צרתני ועלי שתה כף נאונך

פלא פליאת דעת ממני ולא אוכל לצאת ממכונך

אנה אלך מרוחק ואנה אברח מפניך

אם אסק שמים שם אתה ואציעה שאול הנך

אשא כנפי שהר אשכנה באחרית יום מעינך

גם שם ידך תנחני ותאחזני ימינך

ואומר אך חשך ישופני במחשבותי

גם חשך ממך לא יהשיך ולילות בצהרים מראיתם

5

10

ובבטן שכות עלי	כי אתה קנית קרבי	
כי מעשיך נפלאים הם	אורך על	
ורקמת לבבי וצורותיהם	15
ונכתבו על ספרך ולא אחד בהם	
מה עצמו ראשיהם	ולי מה יקרו רעיך אל	
אספרם ומחול ירבו מעשי אל ונפלא כל נראה ונעלם	אם תקטל ואם תחיה אורך	
אכן אסכן עמך ואשלם	אשר יאמרוך לשוא כלה	20
רצו להסיתני בהבלם	הלא משנאיך יכחשו לך	
אם תשיב להם גמולם	תכלית שנאה שנאתי כל	
אשר לנפשם ולא לך מהללם	חקרני אל ודע לבי אשר	
נלאה להודות לך ופי נאלם	וראה אם דרך עצב בי	
ונחני בדרך עולם	25 חלצני מתאות יצרי	
אשר בקרבי לנסותי תתה	אשר חשבו יום משפט רחוק וקץ ביד נביא לולי שתה	
שננו לשונם כנחש ואמרו איכה תחיה אשר המתה	שמרני אל ואל ימשלו בי	
וזכור ברית אתי כרתה	טמנו פחים עד יסיתוני	
ורקם לבבי ונפשי חתה	30 אמרתי ליי	
אלי אתה		
י"י אלהים העבר חשבי והחיה כבודי באור רצונך	אל תתן מאויי מהרפי	
ותפל תחנתי לפניך	ראש מסבי עמל פימו	
יכסם ואל יתעדנו בערניך	ימוטו עליהם נחלים	
ותשלח בהם את חרונוך	אך צדיקים יודו לשמך	35
ישבו ישרים את פניך.		

252.

ולה איצא פומון.

האזינה קולי בקראי לך	ובכן י"י קראתיך חושה לי	
משאת כפי מנחת ערב	תכון תפלתי קטרת לפניך	
ואמתך תדבור	שימה שמרה לפי	
עם פתאים לחבור	אל תט לבי לדע	
אשר אצבור	יהלמני דבר עון	5
ובא העת לקבור	נשמטו ימי עדנה	
עצמי לפי הבור	כמו פולח נפזרו	
בתום ובור	כי אליך אל שבתי	
גוי נבור	שמרני מפח הציבו	
יחד אנכי עד אעבור	יפלו במכמריו רשעים	10
	קולי כמבכירה מפני אימך	
	אשפוך את נפשי ואדרוש רחמיך	
	ועקתי מפני תגרת קמיך	
	הקשיבה שועי ממכון שמך	

15 בהתעטף רוחי אוכרה נעמך
הבט לכבודך יום בו ארוממך
הוציאה ממסגר נפשי להודות את שמך
י"י שמע שיחי ביום עשור להדשי
ואל תבוא במשפט אתי על כחשי
כי רדף אחרי פרא שב לחפשי 20
בהתעטף בי נפשי בהנפשי
זכרתי ימים מקדם אשר אשיא (?)
פרשתי ידי מתוך פה מוקשי
מהר ענני כי בריתך לא אשיא¹
השמיעני גיל אשר ירים ראשי 25
למדני רצונך והסר כל משיא
למען שם כבודך תבנה הר קדשי
ובחסרך תצמית אויבי והאבדת כל צוררי נפשי
ברוך צור לבבי שמו שם גורלו
30 חסדי י"י הוא לברו ואנכי חבלו
י"י מה אדם ותדע שכלו
אדם להבל דמה ומה פעלו
י"י הט זבולך וחיל ארץ כלו
וברוק ברק והפיץ כלו
35 שלח ירך להצילו
אשר פיהם פערו צרים להבהילו
אלהים אל דמי לך עד לך תבדילו
הנותן תשועה לבן ישי אצילו
פצני והשב את כבודך להיכלו
40 אשר בנינו שם מגודלים בגדלו
מוזיגו מלאים וירב צאן קהלו
אלופינו שם מסובלים אצלו
אשרי העם שככה לו.

¹) Deut. 32, 18.

Mincha ist vollendet.

כמולת מנחה

253.

מגן לנעילה לה ז"ל.

תפלה רביעית אמונים יכוננו	ארוממך עמהם ואתה עננו
בקראנו נחר גרוננו	גדול חסרך אם גדול עוננו
דור לדור יגיד חסריך ותכוננו	הדר כבוד הורך השכנת במחננו
אורחותיך הנביאים ישננו	זכר רב טובך יביעו וצדקתך ירננו
ככתוב זכר רב טובך ;: חנון ורחום י"י ;:	
חנון אתה היית נפשי	וטוב גמלתני ומחית ¹ כחשי
יורך קרבי מגני ושמשי	כבודי ומרים ראשי.

¹) Jes. 25, 6.

254.

מחיה.

כבוד אמונתך מקיימת	להודיע סורך פתי מחכימת
מלכותך בעד שמך נואמת	סומך הוא לנופל ומאשר נפצמת
עיני כל אליו בשלום נלחמת	פותח יד כותבת וחותרמת
צדיק בדרכיו יהיה וימת	קרוב יי' לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת
ככתוב קרוב יי' לכל קוראיו	רצון יראיו יעשה ;:
רצון אל יפיקו בנים רצוים שומר אשוריומו בל יהיו נטוים	
תהלת יי' תבין פתיים	לאור באור החיים.

255.

מושלש¹.

הללויה בנים מבקר נצבים	הללי נפשי גם את בכתובים
אהללה שמו לאמר בשבים	אל תבטחו בנדיבים
תצא רוחם ישובון לרגבים	אשרי העם שברו על יושב כרובים
עושה השמים ומכסה בעבים	נותן משפט לעשוקים נותן לחם לרעבים
ככת' עושה משפט לעשוקים וכול' יי' פוקה עורים ;:	יי' שומר את גרים ;:

¹) = קרושה, *Trisdyon*; מחיה und מגן, ebenso wie hier, die ihm in der vorhergehenden Segensprüche.

256.

עסתיוטא¹.

ימלוך יי' לעולם אלהיך ציון לדור ודור הללויה	
כי טוב להודות ליי'	בונה ירושלם יי'
ימלוך הרופא לנעצבים	מונה מספר לכוכבים
ימלוך . . .	

היא מא ונד.

So weit ist vorhanden.

¹) Noch nicht erklärt. S. Dukes, »Zur Kenntniss etc.« S. 38, und ש"ש S. 85f.

257.

לם אגר לה אולא.	Den Anfang habe ich nicht gefunden.
ותתן רצוני בשובני	תרחיב צעדי תחתני
אררוף משנאי עם הציקום	אמחצם ולא יוכלו קום
תאורני חיל תמורת חילי	ואיבי תתה לי
ישועו לאל נודי ספר	ואשחקם כעפר
תפלטי מעמם ויכנעו	לשמע און ישמעו
בני נכר יאמרו כאמרי	חי יי' וברוך צורי
האל לחומה הוא סביבי	מפלטי מאיבי
על כן אומרנו עד כה	מגדול ישועות מלכו.

258.

מחיה.

השמים או מקדם למושב לו אום
בראם לכבודו וכל צבאם צום

אין רואה מקומו ואם במרומים שום
 בכל הארץ יצא קום
 5 והוא השם הנערץ פלאיו לא נחקרים
 מקצה מורח ועד ים אותותיו נכרים
 תורת חסד הנחיל בניו היקרים
 פקודי יי ישראלים
 יראת זכר שמך למדני וחוקני
 10 הנחמדים ברכים הורני ואל תרהיקני
 גם היום גם מחר בצדקתך הצדיקני
 שגיאות מי יבין מנסתרות נקני
 גם מזדים פדה בשלום נפשי מקרב לי
 יהיו באין לוחמי גם לא יוכלו לי
 15 והגיון פי רננות כי יאזין קולי
 יי צורי וגואלי
 ככת' יהיו לרצון ;: אמרי האויגה ;:
 כי שומע ;: אשר הראיתני ;: יום אירא ;:

259.

אל אלהי אקרא יום אירא ואוני תשמענה קול קורא
 יענך יי ביום צרה
 ישלח אל אורו לעם שחרו יזכור בריתו דת שמרו
 יתן רצון בניו עת יאמרו נרננה נוביל שי למורא
 עתה לא נוכל עשות אשה אלה עשו לך גוי קשה
 המה יתגברו ואיך תחשה ובידך כח וגבורה
 יי הושיעה וקרב זמן ישעך כדברך אל נאמן
 מי כמוך אב הרחמן תחיינו ובשמך נקרא.

260.

מושלש.
 יי בעוך אמונך רב גילו
 תאות לבו בדרביך השכילו
 כי תקדמנו רחמך להועילו
 חיים שאל ממך נתתה לו
 גדול הודך עליו ואין קץ לטובך
 כי תשיתו משוש וישב סביבך
 כי המלך דויד בשר עם קרוביך
 תמצא ידך לכל אויביך.

Den Rest habe ich nicht gefunden. לם אנר באקיה.

אלפצל אלתאלת מנה.

Capitel 3.

Die in Prosa verfassten gereimten, jedoch unmetrischen Stücke. Dahin gehört die Epistel, in der er allegorisch die drei Welten behandelt, die er einem Anonymus, Haj Ben Mekiz, seinem Zwecke entsprechend, in den Mund legt. Er ahmt darin die dem Ibn Sina beigelegte gleichnamige Epistel nach.

פי מא קאלה מן אלנחר אלמסנוע
גיר אלמקפי מן דאלך רסאלה תבלם
פיהא עלי אלעואלם אלתאלתה עלי טריק
אללגו געלהא עלי לסאן מן לם יערף
סמאה חי בן מקיץ מטאבקא לגרצה.
וכאנה האדי בהא רסאלה חי בן יקצאן
אלמנסובה לאבן סינא.

Es ist:

והי:

שמעו חכמים מלי ויודעים הקשיבו אלי. בינו אישים וישישים. והקשיבו
בוערים ונערים, כי אמת יהנה חבי ומפתח שפתי מישרים. אני עובתי את ביתי
נטשתי את נחלתי. הנחתי מקומי ומולדתי ועמי בי נחרו בי בני אמי שמוני
נוטרה ללא כרמי. קמתי לנסוע ולבקש מרגוע. כדי שתנוח רוחי ותנפש
נפשי ותתיחד יחידתי. ועמי רעים לדברי שומעים. והנה איש זקן הולך בשדה
משבח לאל ומודה. דמותו כדמות המלכים והודו כהוד המלאכים. לא החליפוהו
הזמנים ולא שנוהו השנים. עיניו כעיני יהוונים ורקתו כפלה הרמונים. לא עותה
קומתו ולא כשל כחו ולא כהתה עינו ולא נס לחה. שמניו טובים כריח נרדים
חבו ממתקים וכולו מחמדים. ואומר לו שלומך ישנה ולעד לא תשנה. בני מי אתה
ומה שמך ומה מלאכתך ואיזה מקומך. ויענני במלים ממולאים באבני מרגלים
ובדברים סדורים כתומים ואורים. ויאמר לי ייטיב אלהים שמך ויהי כנהר שלומך.
יהי תמיד בכסלך וישמור מלכך רגלך. חי בן מקיץ שמי ועיר הקודש מקומי.
ומלאכתי אשר אתה רואה אעשנה ולא אלאה. אשוטט בכל עיר ומדינה ובכל צד
ופנה. ואבי הדריכני דרך חכמה ולמדני דעת ומומה. ואהיה אצלו אמון בבעל המון.
בצלו חמדתי וישבתי ולא אעתק כי פריו לחבי נמתק. ויהי כאשר נדברנו וארכו
הדברים וכולם למבין נכוחים ולמוצאי דעת ישרים. ויאמר הכרת פניך הגידה וצורתך
העידה. כי אזניך פתוחות לשמוע תוכחות. ונפשך נכונה לקנות חכמה ובינה. וזאת
המלאכה אשר אני בה בוחן והוקר לעולם לא תכזב ולא לעד תשקר. כי
היא לאמת כמאזנים ולראות כעינים והמניח אותה ימשש בצהרים. ואלה הדודים
אשר בך רודים. אינם דודים אלה מרודים¹. ולא רעים אלא מרעים. ולא אוהבים כי
אם אוהבים. מצודים וחרמים פורשים וטומנים. וגבורים ועצומים אוסרים ומענים. אשרי
אנוש ינצל מהם. והוטא ילכד בהם. הנקש במכמתם לא ימלט והנלכד ברשתם
לא יפלט. בני סור מאהליהם ואל תפן אליהם ואל תשמע מליהם כי לרע ירוצו
רגליהם. האחד אשר לפניך הולך ירבה השקר והאמת ישלך. ואשר מימינך מכניעך
ומענך. בכל עת קוצף וזועף. ובכל יום זועם ורועם. חרביו לקרוביו יגופו וסביביו
שביביו ישרופו. חמתו כאש תבער וכעסו כלהב יסער. בכל דבר חוטא ושוטה ומכל
האמת נוטה ושוטה. דמיונו כאריה יכסוף לטרוף וכנפיר יושב במסתרים לחטוף.
ואשר משמאלך מכשילך ומכלך. לעולם מיהל ומקוה ותמיד חומד ומתאוה. אם
תכתשהו במכתש לא תסור אולתו ואם תכהו בפטיש לא תחרל כסלותו. כל אוכל

יאהב ולא ישבע מהבהב. ואשר בתוכם לא יבין ולא יתחכם. שוא ידבר והבל ימלל צדק יעות ואמת יהולל. תהפכות בלבו און יחשוב על משכבו. לא תשבע מראות עיניו ולא תמלא משמוע אוניו. ואתה אחריהם תשק ולבך להם אהב וחשק. ולא תדע כי ההולך באורחותם לא ינצל משחיתותם. היחטה איש אש בחיקו ובגדיו לא תשרפנה אם יהלך איש על הגחלים ורגליו לא תכוינה. כן המוטה בחלק פיהם והנפתה בנועם דבריהם. בני אל תלך בדרך אתם מנע רגלך מנתיבתם. כי רבים חללים הפילו ועצומים וגבורים השפילו. דרכי שאול דרכם ומעגלותם ונתיבי מות נתיבותם ומסלותם. משול בהם ושלט עליהם. והכניע השוטה מהם במתאוה והמתאוה בשוטה. ושפטם בצדק ומשפט אל תטה. ואשר ידבר מהם הבל ושוא לא תאבה לו ולא תשמע אליו. כי יחנן קולו אל תאמן בו כי שבע תועבות בלבו. עשה זאת אפוא בני והנצל בטרם יפוח היום ויגוס הצל. שמור דברי ואל תשכחם ולעד אל תזנחם, נצרם תמיד בחובך וכתבם על לוח לבך. יהיו לך לברך ולא לזרים בלעדיך. כי לווית חן הם לראשך וענקים לגרנותיך. יכלו בטוב ימך ובנעימים שנותיך. ויהי כאשר שמעתי ממנו אלו הדברים אשר מפנינים יקרים. וידעתי כי הסר ממוסריו והממיר אמריו והמפיל דבר אחר מדבריו. חומס נפשו ומשחיתה ועולב יחידתו וממיתתו. והמחזיק בהם ואותם לא ירפה לעד יחיה ולא יספה כי חיים הם למוצאיהם ולכל בשרו מרפא. אמרתי משכני אחרוך נרוצה אנילה כך ואעלוצה. ברודיך אשמח ואשיש מיין הרקח ומעסים. ויאמר לי לא תוכל לרוץ נגדי ולעוף עמדי וכנפיך נשברים ואין לך אברים. ואומר מי יתן לי אבר כיונה אעופה ואשכונה. בי אדוני אל תפן אל דוני. כי אליך גלית את ריבי ועליך השלכתי יחי. ולך תחלתי ושברי רפא הלוי החבוש שברי. ויוליכני דרך קרובה אל ארץ ארוכה ורחבה. תחלק לשלושה חלקים עמוקים ורחוקים. תחלת האחד מהם במים וסופו בשמים. והשנים הנשארים אשר המה העקרים. האחד במורח קצתו והשני במערב ראשיתו. זה על זה יהל אורו וזה מזה ילבש הדרו. לאלה תחלק הארץ בנחלה בראש ובתהלה. לא יוכל ללכת באלו המקומות הגבוהים אלא איש מלא רוח אלהים. ובקצה הארץ הזאת עין תביע קולה מרחוק תשמיע. פלגיה נהרים ומימיה מים אדירים. מרפס כל מחץ ומחלה ומעלים רפואת ותעלה. אנהנו קרבנו אליה ועמדנו עליה. הפשיטני כתנתי והשליכה ויורדני ערום לתוכה. ויאמר לי שתה מים ממקורה ונוזלים מתוך בארה. כי בה יחבשו שבריך וירפאו אבריך. ויהיה לך כנפים לעוף בשמים. ואשתה ממימי החיים אשר לנפשות מחיים. ויסורו ממני מכאובים ונגעים וחליים נאמנים ורעים. ויהיו לי כצרי לחבוש שברי ואברי. אני שתיתי דיי ונתרפאתי מחליי. שלח ידו ולקחני וממצולות העין העלני. ויביאני אל מדינה קדומה וישנה. הורגת אוהביה ואוכלת יושביה. בתוכה אוהלים חשכים ואפלים. השמש רחוקה מהם והירח לא יורה עליהם. ואחריהם עין המה בתוכה תבוא החמה. מקורה איננו נסתם תתהפך כחומר חותם. ובמדינה אנשים דלים ורשים. ימיהם מעט ורעים והמה בונים ונוטעים. ורואים הבנינים יורסו והורעים ירמסו. והארמונים יסתרו והאילנים יעקרו. והכל נופלים כמו קשׁ ואין דורש ואין מבקש. ואיך יעמדו ולא יתפרדו והמה מקובצים ומחוכרים מאויבים וצרים. אין להם שקט ושלוה ונחת וחדוה. כי הדברים הטובים ברעים מעורבים. החרוה במדות. והשמחה באנחה. והששון באסון. היודעים לא ימצאו חן ברעתם והקלים

לא ירוצו בקלותם. ואנשי היל לא ינצלו בחילם כי עת ופגע יקרא את כולם. ושם קרני השטן נבוהים ורמים בהם ינח עמים ולאומים. האחד יתהלך בארקים והשני יעופף בשחקים. גם חשך לא יחשיך מהם כי השמש תורה ביניהם. הקרן המתהלך יחלק לשתי רוחות והמעופף לעשר משפחות. חמשה חיצונים מרגלים וחמשה תיכונים מהם מקבלים. אלו לאלו יגיעו הדברים ואלו מאלו שומעים ושומרים. עד שיביאו הדברים אל מלכם והמלך יבין בהם ויתחכם. ושתי הרוחות הומות ומשתוחות. אחת ככפיר בחרון אפו ואחת כחזיר בתאותו ושאפו. זאת תבהל לבעוס וזאת תתאוה לאכול וללעוס. ועליהם שומר איש מסכן וחכם יוכיח צרכם ויצילה דרכם. יסקל אורחותם ויפלא מעגלותם. משחת ומות ירחיקם ובשלום וחיים ידביקם. ומרשע ופשע ימנעם ואל הצדק והאמת יגיעם. ובגבול אלו האנשים כל מיני חי חמושים. שמה יונים וצפרים ועורבים ותורים צאנה ואלפים וכפירים טורפים. פדרים וסוסים וברבורים אבוסים. שועלים ויעלים ואחונות וגמלים. חמטים וחלדים וצבים תנינים ופתנים ועקרבים. צפרדעים ודגים וכל אשר במים מונים. ויורדני משם אל גנת אנוזים ובה כל עין פרי וכל ארוזים. עליהם העופות ישכנו מבין עפאים קולם יתנו. מעינותיה יפוצו וצמחיה יציצו. ברמיה שורקים מסוקלים ומעוזקים. שרשיה על יובל תשלח ויונקותיה על פלגי מים תפריח. במוט תנשא אשכולותיה ובכחף תקבל עוללותיה. שמה נסתרים בעבים ותלמיה מרוים ברביבים. ענפיה תטף סמים ונופיה תביע בשמים. בנה ליה הנצו הרמונים ובערוגותיה הזהירו השובנים ועל פתחיה כל מגדים חדשים גם ישנים. התמרים נתנו פריהם והתאנים חנטו פניהם. והגפן הרקיה והרודאים נתנו ריח. ויעלני מן הגנים אל הרים גבוהים. שם נתם אופיר ושם יקר וספיר. וברול ונחשת ופטרדה וברקת. ובדיל ועופרת ודר וסוחרת. ותרשיש וברולה ונפרית ומלח. וכל מיני פענח. ותחת ההרים הנזכרים. ארץ רחבת ידים סביבותיה מוקפות במים. בתוכה סלעים נבקעים ומעינים נובעים. גבעות ובקעות. וגלים ונחלים. ומדברות ונהרות. ואנמים וימים. יהמו גליהם ויחמרו מימיהם. ירעשו הרים בגאותם ולא יעברו הוקם ובריתם. ויעבירני הימים ההם ויביאני אל גבול גדול מהם. וארא רוחות וסופות נושפות ומרחפות. סערות וזועות. ויעים מפרק הרים ומשבר סלעים. שמה הברקים יופיעו והרעמים יריעו והעננים סוככים והנשמים נתכים. רביבים ורסיסים וחוזים וטלים מלקושים ושעירים ונוולים. ושם אבני הברד בתוך אוצר וחומה חשוכים לעת צר ליום קרב ומלחמה. ואחר הנבול הזה אש אוכלה אל השמים עולה. גחליה בוערים ורשפיה סוערים. להביה כחרבים ושבביה ככוכבים. לא יכבה הנשמים ולא ישטפה הימים. הסלעים ימסו ממדורותיה והצורים יוובו משלהבותיה. אני חזיתי אותה וראיתי את דמותה. רפו ידי וכשלו ברכי ועששו מכעם עיני ונפלתי מפהד על פני. ולא יכולתי לעמוד כי נפשי נבהלה מאד. וינש אלי ויעמידני על רגלי. ויאמר אלי אל תירא ואל ירך לבבך כי תלך כמו אש לא תכה ולא תבה לא תבער בך. ויעבור על פני ויאמר בוא ברוך יי. ויקחני ויביאני במדרה. וארא הלהבים לפנינו מושקים. והשביבים סביבותינו דולקים. והרשפים אותנו מקיפים. ואנחנו שלמים ואין אנו נשרפים.

¹ מורדים. ² כמוקש.

אלהמאניה אפלאך אלמכוכבה.

Die acht Sternsphären.

ויהי כאשר יצאנו מתחומם ונצלנו מהם. וארא אצל המדינה ממלכות שמנה להם זבולים עצומים וגדולים. אמיצים וחזקים וכראי מוצקים. אחד באחד יגשו גניהם ורוח לא תוכל לבוא ביניהם. איש באחיהו ירובקו יתלכרו ולא יתפרקו. מנהגותם לא תחלוף ולא תשתנה וצבאותם לא תספר ולא תמנה. וכולם מנצחים וברן יחד משבחים. לעולם עומדים ולצורם עובדים. שומרים חוקותם ומחזיקים בבריתם. רעה לא תאונה אליהם ונגע לא יקרב באהליהם. לכתם לכת שואפים ועבודתם עבודת נכספים. צורותם שוקדות ונפשותם הולדות² כי עליהם יורה האור ממעין טהור. שמה מעין ננים באר מים חיים.

¹ יתפרדו: Hiob 41, 9.

² סולדות.

פלך אלקמר.

Die Mondsphäre:

בממלכה הראשונה אנשים טהורים וקדושים. וגבירים זכים וברים. גופיהם צעירים וקטנים ופניהם צחים ולבנים. ירוצו ולא ייעפו. ילכו ולא ייגעו. קצינם למלך משנה מזיו כבודו הנה. יחת מחמתו ויננע מאימתו. אם יקרב אליו יכנע ואורו ימנע. גותו תכלה ומראותו יפלא. ואם ירחק ממנו יזהר וכבקר יאיר. צורתו תמלא ולכל עין יראה ויגלה:

¹ יתנה.

פלך עטארד.

Die Merkursphäre:

ובממלכה השנית אנשים שומעים חכמים וירועים. אומנים נבונים בעבודתם ופועלים מהירים במלאכתם. כותבי מכתבות והושבי מחשבות מרקחי רקוחים ומפתחי פתוחים. בהם עמים הרטמים וקוסמים. גבירים ושרים וסגנים נגידים וקצינים ורוזנים. יועצים ומליצים. ומוכחים בדברים טובים ונכוחים. וכל אחד במלאכתו רב ואב כבצלאל ואהליאב. ועליהם מושל ירוץ כצבי ולא ישל. סופר המלך ומשרתו. היודע בואו וצאתו יסע בנסעו ויחנה בחנותו. לא יצא מלפניו ולא יסור מנגד עיניו.

פלך אלוהרה.

Die Venussphäre:

ובממלכה השלישית נשים שאננות מננות ומענות. תופשות כנורים ועונבים וזמרים. ותופים ומחולים צלצלים ונבלים. מפוזות ומכרכרות ומרקדות ומשוררות. עליהם מלכה ענוגה ורכה. פניה כשמש בצאתו וכירה בתומתו. עיניה כחרבות ושניה כעדר הקצובות. שכולם מתאימות ומשכול שלימות. כחוש השני שפתותיה וכעין העורב קוצותיה. כפלה הרמון רקתה מבעד לצמתה. אגן הסהר שרה ותואר החמה תארה. אורה יגה ויהל והרואה אותה יתמה ויבהל:

פלך אלשמש.

Die Sonnensphäre:

ובממלכה הרביעית נברים גבורים על הכל מאירים. בתוכם המלך יתהלך ובמשנהו ימלך. ילבישוהו מחרדו ויעשהו מאורו. והוא כחתן יוצא מתפתו

ישיש כגבור לרויך בנתיבתו, ואין נעלם מזיוו ואין נסתר מחמתו. לא יוכל אנוש להביט נכחו ולהכיר מצהו. כרועה עדרו ירעה לעד מדרך לא יתעה. בחכמתו ובתבונתו יבהלם ועל מי מנוחות ינהלם.

פלך אלמריך.

Die Marssphäre:

ובממלכה החמישית אנשים אדומים שופכי הדמים. סעפים וחנפים ושודדים ומזידים. הקרב אומנותם והמלחמה מלאכתם. השחר לוקחים והנפשות רוצחים. מפילים החללים ואוכלים השללים. אוהבי און ומרמה ושונאי דעת ומומה. שלטונם איש מלחמה ובעל חמה. הרביו מורק ושיגיו חורק. רחמיו מוכנים והנחתותיו ערוכות הציו שנונים וקשתותיו דרוכות פרסות סוסיו כצר נחשבו וגלגליו כסופה ישבו¹. הורג נקיים וגוול עניים. האון פעלו והעמל עמלו. לא יכלם מדבר מרמה ולא יבוש מעשות זמה.

¹ Die Ausgaben (חפש מטמונים und צל העולם, ראשית חכמה) haben, wohl zu lesen, ירחבו וירחבו.

פלך אלמשתרי.

Die Jupitersphäre:

ובממלכה הששית אנשים צדיקים בתום מחזיקים. דרכיהם ברים ומעשיהם ישרים. מתמוך בשוחר נוערים כפיהם ומראות ברע עוצמים עיניהם. הצדק עושים והבצע מואסים. יושבי אוהלים מורים ופלילים. שופטים ושוטרים דינים וחברים. נביאים ונשיאים. וכהנים וגאונים. עליהם נגיד צדיק וחסיד. באמת ידין אומתו ובצדק ישפוט עמיתו. לא ימצא חמס ורשע אתו כי שבט מישור שבט מלכותו.

פלך זחל.

Die Saturnsphäre:

ובממלכה השביעית אנשים בעלי תושיה ומומה ובינה וערמה. במעשיהם מקשים ובלכתם בוששים. לחסד אוצרים ושומרים ועל פשע נוקמים ונוטרים. לא יפחדו מצרה ולא ירתו מעברה. לא ימהרו לריב ולמצות ולא יחישו להתפיים ולרצות. בהם צדיק נדכה ונכאה ורשע מתערה ומתנאה. שר חמשים ונשוא פנים וחכם הרשים ונבון לחשים. טבח ואופה והובש ורופא. בורסי וחנוני וצבע ושלחני. נאמן וזיפאי ונדיב וכילי. האדון להם והרודה בהם. איש גבור בחכמתו ויחיד בנתיבתו¹. עליו כבוד והדר והוד. בדעת מתפאר ובשכל מתעטר:

¹ בתבונתו.

פלך אלכואכב אלתאבתה.

Die Fixsternsphäre:

ובממלכה השמינית עמים ולאומים גדולים ועצומים לא יוכל למנותם ולספרם חוץ מכוראם ויוצרים. ובזבול אלו החיילים שנים עשר מגדלים. ידורו בהם ויגורו בנויהם. אל צד אחד ילכו ואל פאה אחת ימשכו. לא ישיגו האחרונים את הראשונים. אבל אלו נוסעים ואלו אחריהם חונים. פניהם מקוללים¹ כעין השמלים. יראו מתמוטטים וכחרבים לוחטים.

¹ Glänzend, nach Ez. 1, 7.

אלפלך אלסאדג אלדי ידבר אלכל. Die grosse äusserliche Sphäre, die Alles lenkt.

ואחר הממלכות האל זבול אחד על תוהו ובהו מוסד. ארצו ארוכה ורחבה כמדבר וכערבה. אין בה שוכנים ודרים ותושבים וגרים. על כן לא תמרד¹ עונתו² ולא

יודע שיעור קומתו. והכל בתוכו נתונים ערוכים ונכונים ברב כחו יכניעם ובגודל
אונו יסיעם. ובוה יהיו מועדים ועתים וזמנים חלקים ושעות וימים ושנים.

1 תמר?

2) Sein Umkreis.

עאלם אלמלאיכה ואלנפוס. Die Welt der Engel und der Seelen.

ויהי כאשר הגענו לקצתו וקרבנו לעבור אותו. ואחזה צורות מופלאות
ומראות נוראות. מלאכים חיילים גדולים. וכרובים עצומים ורבים. ושרפים עומדים
משבחים ומיחדים. שנאנים ואופנים מזמרים ומרננים. נפשות מקדישות. ורוחות
מנצחות. ואירא ואומר מה נורא המקום הזה אשר אני חוזה. ויאמר לי של נעליך
מעל רגליך. והתנצל ביחידתך מחומר גוייך. וזנה סרעפיך. והנח עפעפיך וראה
בעיני קרביך ובאישוני לבבך. אמרתי לו היש דבר שלא אראנו בעיני ולא
אשורנו באישוני. ויאמר לי יש אחד ואין שני לו גם בן ואה אין לו. המקומות
לא יכלכלוהו והזמנים לא יקדימוהו. הלבבות תקצר מלספר גדלו. והלשונות תצר
מלדבר הלולו. כי לו ההדר וההוד והנצה והכבוד והגבורה והתפארה והממשלה
והגדולה. אין אלוה בלתו ואין צור וולתו. אין קץ לדעתו ואין חקר לתבנתו. לא
ימנה קנינו ולא יודע ענינו. ברוב גדולתו תעלם מאנוש ידיעתו. ובגודל הופעתו
ימנע ראותו. כי השמש תסתר באורה מהכירה ובוריחתה מחוותה על כן תלאה הנפשות
מהכירו והלבבות משורו. אין לו תכנית ותדמהו ולא דמות ותמשילוהו. מעין החיים
ומקורה ומעון החכמה ועיקרה. יודע נסתרות כגלויות ונעלמות כראויות בוחן
לבבות וחוקר כליות. צדק ומשפט דתיו וחסד ואמת מדותיו. הוישר מעגליו
והצדק מפעליו. אין תום חוץ מתומו ואין רום בלעדי רומו. ואין שלום זולתי שלומו.
אמרתי בי אדוני הקשיבה לתחנוני כי אליך נשאתי את עיני. ועליך השלכתי
טרחי ובידך הפקדתי את רוחי. הגידה לי במה אקדמנו ואיך אדענו. כי תאוב
תאבתי לדעתו ונכסוף נכספתי לחוותו. ויאמר לי אם תתמוך בדברי ותחזיק במוסרי
ותלך בדרכי ולא תסור מאחרי. ותדע את רוחך כפי יכלך וכוחך. אז תוכל לדעתו
ולחוות אותו. אמרתי לו ברוך תהיה ולעד תחיה. אשריך ואשרי חבריך. השומרים
דתיך והשומעים חכמותיך יהי אלהיך ברוך אשר המשילך בעולמו והפקידך. על
עמו ואשר הנחני אליך והשמיעני מליך. יתעלה על כל תפארה וגדולה ויתרומם על
כל ברכה ותהלה. עושה גדולות לבדו כי לעולם חסדו.

תמת אלרסאלה אלתי בעת בהא אלי ר' שמואל בן נאמע תם תכליץ אלי מרחה.
Ende des Briefes, den er an Samuel Ibn Gāmi' gesendet; darauf geht er zu einem Lobe desselben über.

מי עלה שמים וירד ויקח מאבני המקום. מקום בני אלהים דרכת בתוך
אבני אש התהלכת. והורדת ממרומות אבנים שלמות. אבני קדש בידים תפושות
אבני נור מתנוססות. ויתמהו כל הרואים אבני שהם ואבני מלואים. ויאמרו דבר
גדול עשה ילוד אשה והוציא את האבן הראשה. מידי אביר יעקב משם רעה
אבן ישראל ויהי דבר שמואל. ושמו בפתוח קדש חרת על אבן בחן פנת יקרת.
וימלא טורים חשובים לוחות אבן כתובים. באגרת לבנה תחפיר במראה אבן ספיר.
בה הקות שמים על אבן אחת שבעה עינים. שהיה כאבן השתיה בהר המוריה.

ותהי על ראש בן עזרה אבן יקרה. וירנן לבי ובשרי כי אלהי אבי בעזרי. ובעבור
 אצפה קראתיה המצפה לזכר כי שמואל במצפה. ובשני פתוחיה אשר בפתוחי
 החשן קראתים בתי השן. ואומר צוארי הענק "בארון ענק"¹. כי ענק והמצפה במגיניהן.
 דרך אחת לשתיהן. ואראה חרוזי האבן בחברתם ספיר גורתם. כי מספר שן עם
 ספיר יתאחד מדה אחת וקצב אחר. לא תסולה בכתם אופיר בשחם יקר וספיר.
 ולשמור בינותינו כדת ברית התעודה האבן הזאת תהיה בנו לעדה. ורמו לאבן
 שמואל המאירה כנגוהים בספר שמואל איש האלהים. ויקה שמואל אבן אחת
 וישם בין המצפה ובין השן ויקרא את שמה אבן העזר ויאמר עד הנה עזרנו יי.
 זה המנחה השלוחה אלי דיי זאת נחמתי בעניי. ועוד לא גליתי ממקומי וארא
 בחלומי. והנה יד היתה עלי ואשמע את מדבר אלי. ביד הנדוד נפשך מסורה
 לכן חזק אל תירא. כי שם תבוא לך תשורה ספר תורה. יהי עטרת פו לראשך
 ויתן מעדנים לנפשך. וכאשר לבבי שר ספר הישר. בקול גדול קראתי ספר מצאתי.
 כי חפשתי גמטרון תורה והנה הוא שמואל בן יעקב. הוא גאון ישראל רבנו
 שמואל. פסת בר גאון יעקב אשר אהב סלה. האל ישמור תורתו. ופתרון
 שמואל שמו אל. כי בכל מקום שהראה גם בעולמו יקרא על שמו. כגון
 ויצב שם מוכח ויקרא לו אל אלהי ישראל. וכיוצא בו ויבן משה מוכח
 ויקרא שמו יי נסי. ועוד פתרון שמואל שמו אל כלומר ילדו אל. כענין אני
 היום ילדתיך. כי חפשתי בספר עזרא ואמצא כתוב בו וישימו בנים ובנות. ועוד
 פתרון אל סימן להיות כי האלף ראש לכל האותיות. וכן רבנו שמואל ראש שבטי
 ישראל. וכאשר הלמד נתון ממעל כן רבנו שמואל הגבר הוקם על. ועוד חפשתי
 אותיות מלת אל הנזכרת והבאתי אותם במסורת. כי האלף סימן ועל אחד משלו.
 ורבנו שמואל אחד ואין שני לו. והלמד לית כותיה גודר פריץ כי אין כמוהו
 בכל הארץ.

¹) So steht's in der Handschrift.

הם סטר אלקצידה אלתי נקלתהא פו שיערה ואולהא.
 פו שיערה ואולהא.
 גבהי שהקים אל הרום נכנעו.

ודיילהא בשי מן אלסנע אלמקפי בתכראר שמואל. והו:
 Er beschliesst sie mit einem gereimten metrischen Stück zur Verherrlichung Samuels. Es lautet:

אמיץ לב חרד יום השמש ירד וישאל ויאמר איה שמואל בקנאותו
 בגאון הרב ערך את בלי קרב ויצאו שניהם הוא ושמואל ריץ השמש ולא מערב
 ארח והנה האור אשר זרח ולא בא שמואל מאור פניו הכלימו וחשך בהפנותו
 שכמו ללכת מעם שמואל.

הם עאר רחמה אללה אלי תתמה אלרסאלה עלי נמט מא בדי מן אלנתר בקולה:
 Darauf kehrt er zum Abschluss der Epistel in der Prosagattung, in der er angefangen, wieder zurück, indem er sagt:

הנה לבנת אורו בארץ נאמנה וחפרה הלבנה. ושבתי ראה עומק מחשבתי
 שבת ממלאכתו. בצאת צדקו כאור לישר כל חדק אין קורא בצדק. ומאדים מפני

אדם פניו נדרם מגן גבורתו מאדם. ויכסוף כוכב הנוגה לאותותיך לנגה ברק הניתך. ומחמתך חמה הופר איה שוקל איה סופר. והנה מול במרומים זקן בא בימים. תמה כי בארץ התאחד טלה חלב אהר. ומול שור משמאל לאיש ממקומו לא ימיש. ושורות חבורות הרב במישור משלחי הנל השור וצבאות אשר מעלה מתאומים חרשים אלמים. ובני הרב נכורים במבטא והיו תואמים מלמטה. וצורת סרטן זה לכוכבים נכהותם ושפלותם תתהפך כחומר חותם. ובני הרב נאמנים ונפשי בנפשם שלטת ובבשרם לא ישרטו שרטה. וכבוא השמש לביתה לימים ספורים ארי במסתרים. ואלוף יעקב בצורריו יגער כאריה בבהמות יער. ומול בתולה בלי חיץ נטוי וראש לו הפוי וכבודה בת מלך בעדי רב כחול אותשמה בתולה במחול. ומאזנים בשחק כור נאור על כפים כסה אור. ושופטנו און וחקר לחוק הברק מאוני צדק אבני צדק. ועקרב יוצא מהעגולה הנאמנה לפאת נגבה תימנה. וננידנו ישיבנו לעגולת בת רבים למעלה עקרבים. והקשת עולה ויורדת על השוכנים לעתים מוזמנים. ואבירנו רם ויפוי זרועות תפארתו ותשב באיתן קשתו. והגביר נאסרו ידיו במעיו ראשו על כרעיו. וננידנו הסיר כל צורך קם להכחירי וישפעו כשפע הגדי. והדלי רוח חיים אין בקרבו ומים אין בו. ומבלי חכמת שרנו ירדו חכמים לשחת בלי הן גוים כמרמדלי. ודגים נפרדים בשתי פאות במחזה אלה מזה ואלה מזה. וכבירנו יחבר נפרדים בהכמתו וטוהר נפשו ובצלצל דגים ראשו. כללו של דבר הכוכבים כבה אורם מוזהר תמונתו ועש נמסה כעש לפני חמדתו. וכסיל שב כנסיל נגד חכמתו וכמתו כוכבי כימה כי מה היתה לעומתו. הנה כה עשו כוכבי שחר וכסיליהם אף כי חדרי תימן ואיך יעצר כה הבא מהדרי תימן אשר בארץ מאסליה. עתה מה אוטר ובאתי מאומר. ולבי ישתער כי הייתי מנבול שעיר. ואיך לא אדום ואני מאדמת אדום. וזרוע הבא מאליפו אל יפוי. ומה יעוש הבא מיעוש. ומה יצפה הבא מצפו. ואיך יהי מזה הבא ממוה. ואיך יבין נעלם הבא מיעלם. והבא מארץ קורח קרה מכאן ומכאן. ואל אן געת דעת הבא מנעתם. והאלהים המם הבא מהימם. ושם שמה הבא משמה. ונחשב כמתאונן הבא מאונם. ושב לבלהות הבא מבלהן. ויהי לזעוה הבא מזעון. ורבה עקת הבא מעקן. ואיה חכמת הבא מאיה. ומה יענה הבא מענה. ומה חמד הבא מחמדן. ומה יתרון לבא מיתרן. כי חשך ישוף הבא משפו. והנדוד הציב מצודו ויקח רמה בידו. והשם אשר במספר הרים כי הוא הנלכד בהרם. וינחמני מכתבך כי כושל יקימון מליך. ולשון עלגים תמהר לדבר צחות ויפתח פי ולא נאלמתי.

עוד יהי רצון מלפניך עושה שלום במרומיו שתתן שלום לאוהבי תורתך כי הוא תורה והוא שכרה. ושמו מפוזר בראש הכתוב בספר הראשון בתורה ושם בנו הגדול מבואר בראש הספר השני ושם בנו הקטן מפודש בראש הספר השלישי. להודיע כי הוא ומשפחתו נגד כל התורה תורת אמת היתה בפיהו ועולה לא נמצא בשפתיו כי מלאך יי צבאות הוא.

ישאו הרים שלום לעם ונבעות בצדקה הוא הטור השלישי לשם שבו שבו לשם זכר שהוא נקי כפים ובר לבב ושם איש תם משכבו משכבו כבוד. שאו שלום מארבע כנפות הארץ ומארבעה חכמים מחוכמים ואלה שמותם. ואתה קח לך בשמים ראש מראש בשמים מעלתו ושמו קנמן בשם עם מספר אותיות הכתוב. ושלום מקרה חמש מאות שהוא בתורת יי צבאות לעד ולאות. ושלום מבן שלשים

שלמד חכמת קדושים וטוב עם י"י וטוב עם אנשים. שלום מגדל בנוי לתלפיות
קמן בשנים וסניא בסוגיות ושמו שקול כנגד האותיות. שלום שלום לך ושלום
לעוזריך ככוכבי השמים לרוב או כחול אשר על שפת הים. או כפי גודל מעלת
אבותיך. או כרוחב לבך וחכמותיך. או כפי מדותי והתהללתי במהלליך. או כעוצם
תאותי ללכת אליך להסתופף בצלך כי שם י"י נקרא עליך. ונכתב ביום השלשי
ברביעי להודש השני הוא חדש זיו רמו לזיו התורה כי תורה נתקיימה בשמך
ושכר אביך לא ימוש ספר התורה הזאת מפיך. וכן בניך לאותות ולנסים ויקיים
מחזה רבנו נסים ואני זאת בריתי אותם אמר י"י וכי.

אלפצל אלראבע מנה.

Capitel 4.

פי מא קאלה מן גיר אלמקפי וגיר אלמסגוע מן דלך סליחה והי:
Die unmetrischen und reimlosen Stücke, darunter folgendes Bussgedicht:

אשתחזה אפים ארצה כי אין למטה ממנה
אתנפל לפני עליון גבוה מכל גבוהים
במה אקדם פנים אם ברוחי הלא היא מאתו
במבחר גופתי¹ הוא יהיה ואין לאיש נכבד מנפשו
5 ראש וסוף אין לגדולתו ולשוני אין תגדלנו
רחוק רחוק משמי השמים וקרוב קרוב מעצמי ובשרי
הנה באתי לך אלהי כי אין מועיל זולתך
הלא צבא השמים והארץ כולם נבראים כמוני
מהם אך אדרוש תשועה ותשועת כל יצור כוב
10 מנום אין לעבד בלתי לאשר קנהו
מה אהשב לדעת וידעתי כי להיטיב לי בראתני
מספור עצמו חסדיך ומחול הים הטאתי
עין איך אשא אליך והיא גם היא הטאה
עוד מה יענו שפתי גם המה הרשיעו
15 ודון לבי עשה בנפשי אשר לא יוכל אויב לעשות
זלעפה אחזתני ממנו אוי לי כי מריתי
רוע יצרי התעני כי לא היה רצוני להכעיסך
רעותי לי לבדי הרעו ואתה לבדך תעשה חסד
הודיעני דרך יועילני כי כל ידעתי אתה הודעתני
20 השמעתני דברי לבי לאוני ואתה תשמע השמים.
בריך רחמנא דסייען.

¹ I. Chr. 10, 12.

Zu Ende ist der Diwān, Preis sei Gott,
er sei gelobt.

ננו אלדיוואן בחמד אללה
תעי.